

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

สมชาย เต็ดชาด

กรมส่งเสริมการเรียนรู้
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ครั้งนี้ผู้ศึกษาในฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มีโอกาสปฏิบัติงานตามนโยบายและจุดเน้นของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งอยู่ในช่วงเปลี่ยนถ่ายจาก พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เป็น พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 มีประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลและเป็นนโยบาย ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คือ “ให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ” ทำให้มีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนางาน เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ทราบข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหา รวมทั้งแนวทางการยกระดับ เพื่อดำเนินการ พัฒนาและประเมินผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กราบขอบพระคุณ อาจารย์อัญชลี ธรรมะวิธิกุล อดีตหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ให้ความรู้ แนวทางการศึกษา กรอบแนวคิด คำปรึกษา แนะนำและกำลังใจ ตลอดจนข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์

กราบขอบพระคุณ ดร.วิเลชา ลีสุวรรณ อดีตรองเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อาจารย์ไข่แก้ว ปวงคำคง ผู้ทรงคุณวุฒิกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือและชี้แนะแนวทางให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ข้าราชการครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และบุคลากรเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้จังหวัดแพร่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จตามเป้าหมายบรรลุตาม วัตถุประสงค์ทุกประการ

นายสมชาย เต็ดชาด

บทคัดย่อ

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 2) เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 3) เพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 4) เพื่อประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน. ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน จำนวน 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม แบบสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกข้อมูลตามประเด็นตรวจสอบครบสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในรูปแบบความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการพัฒนานวัตกรรม การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดการวางแผนบริหารจัดการ ขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพอาคาร/สถานที่ มีสภาพทรุดโทรม ขาดการพัฒนาศูนย์รวมข้อมูล การจัดสรรงบประมาณการจัดกิจกรรมน้อยเกินไป สื่อ วัสดุอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ขาดความพร้อม ขาดการพัฒนาภาคีเครือข่ายบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม สถานศึกษาขาดการพัฒนาหลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรมีความยาวของเนื้อหามากเกินไป บางสถานศึกษาขาดการสอดแทรกและบูรณาการองค์ความรู้ ไม่มีการบูรณาการกับสภาพปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน การจัดการความรู้ ขาดการรวบรวมองค์ความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบสถานศึกษาบางแห่ง

ขาดงบประมาณในการไปศึกษาดูงาน การเข้าร่วมเวทีประชาคมขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการจัดแสดงผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียน ผู้เรียนบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพราะขาดความตระหนัก และไม่ได้นำไปปฏิบัติจริงขาดกระบวนการถอดบทเรียน ขาดการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาด้านการสร้างนวัตกรรม 2) แนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจบุคลากร สร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจ มอบหมายหน้าที่วางแผนการพัฒนาอาคาร/สถานที่ วางแผนการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย พัฒนาบุคลากรด้านออกแบบและพัฒนาสื่อ สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูล จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาชาวบ้าน เพิ่มเติมหลักสูตรบูรณาการเนื้อหาที่ยากให้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียน ถ่ายทอดความรู้สู่การปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ครูศึกษาสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ให้มีการจัดการความรู้ให้ทั่วถึง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จร่วมเวทีประชาคม จัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรม ออกแบบกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน จัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง จัดค่ายวิชาการสร้างความตระหนักสำนึกที่ดี ร่วมถอดบทเรียนร่วมกัน จัดโครงการศึกษาดูงาน ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม และมีระบบการบริหารจัดการเผยแพร่ข้อมูล 3) การดำเนินการเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณลงสู่ตำบล จัดทำข้อตกลง (MOU) กับภาคีเครือข่าย จัดทำศูนย์รวมข้อมูล พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างภาคีเครือข่าย ชุมชน พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกเสรี จัดทำหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับปัจจุบัน นำหลักการทรงงานมาพัฒนาหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดอบรมความรู้ จัดเวทีประชาคม จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดวัสดุฝึกให้ผู้เรียน จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักสำนึกดีให้ผู้เรียนในฐานการเรียนรู้ ประสานทุกส่วนร่วมถอดบทเรียน พัฒนา สร้างนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และมีระบบบริหารจัดการเผยแพร่ข้อมูล นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เผยแพร่ข้อมูล 4) ประเมินผล การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผู้บริหาร ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความตระหนักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ มีงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีศูนย์รวมข้อมูล มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้เอื้อต่อกิจกรรม ภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อน มีหลักสูตรรายวิชาเลือกเสรี มีการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระในหลักสูตร ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้อง ตรงตามความต้องการ

ของผู้เรียน ครูมีการจัดการความรู้ มีแหล่งรองรับการศึกษาดูงาน มีการทำเวทีประชาคมกับภาคีเครือข่าย มีเครื่องมือวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน มีการจัดค่ายวิชาการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะ ประสบการณ์ ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิต ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี ปฏิบัติตนดี สถานศึกษามีการจัดไปศึกษาดูงาน นำองค์ความรู้มาพัฒนานวัตกรรม รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ และมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา.....	7
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 9
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	9
พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566.....	17
แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียง...	24
แนวทางการประเมิน “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้	
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”.....	30
บริบทสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่.....	44
การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	 58
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา.....	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 2 การจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	60

สารบัญ (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสนทนากลุ่ม.....	62
4 ผลการศึกษา.....	63
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา.....	63
ตอนที่ 2 การจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	69
ตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	74
ตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	86
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
สรุปผลการศึกษา.....	99
อภิปรายผล.....	110
ข้อเสนอแนะ.....	113
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	
ภาคผนวก ข แบบสนทนากลุ่ม ฉบับที่ 1	
แบบสนทนากลุ่ม ฉบับที่ 2	
ภาคผนวก ค แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม	
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์	

ประวัติย่อผู้ศึกษา

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. แสดงบุคลากรที่ได้รับการพัฒนา.....	75
2. แสดงจำนวนผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม.....	76
3. แสดงฐานการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม.....	76
4. แสดงหลักการทรงงานกับการพัฒนาหลักสูตร.....	79
5. แสดงการประเมินผลการพัฒนา.....	86

บัญชีภาพ

ภาพ	หน้า
1. แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา.....	8
2. แสดงองค์ประกอบและเงื่อนไขของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	16
3. แสดงวิธีสอนต่าง ๆ ที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นขั้นตอนหาคำตอบ.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย โดยกำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นับเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุดในการทำงานเพื่อพัฒนาชาติอย่างแท้จริง และท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบันก่อให้เกิดภาวะวิกฤตแก่สังคมไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนและสังคมเป็นวงกว้าง นับเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันแก้ไข และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนไทย เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและสามารถเผชิญกับวิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมเท่าทันและสามารถปรับตัวอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายมุ่งพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่ง ให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณภาพด้วยความยั่งยืน จึงต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ/หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับหน่วยงานและผู้สนใจ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาจึงต้องหาช่องทางและพัฒนาให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่สามารถปลูกฝังให้ผู้เรียนทุกคนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นแกนนำ และนำหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา นำพาผู้เรียนให้ปฏิบัติตามศาสตร์การพัฒนาทั้ง 3 ศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ศาสตร์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ องค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน 2) ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ

หรือสาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหลักสูตรรายวิชา และ 3) ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่ (1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์ คือ หลักทรงงาน (2) ความรู้จากโครงการตามพระราชดำริซึ่งมีมากกว่า 4,000 โครงการ และ (3) ความรู้จากพระบรมราโชบายและพระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้พระราชทานข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือน และให้สติ ครู อาจารย์ หรือบุคคลที่มีหน้าที่ มีอาชีพในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ โดยครูที่เป็นแกนนำ ผู้นำ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา เพื่อร่วมพัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอย่างพอเพียง หรือมีอุปนิสัยอย่างพอเพียง ครูต้องบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ ซึมซับ ฝึกฝน เห็นคุณค่าของการอยู่อย่างพอเพียง โดยคำนึงถึง 2 เงื่อนไข 3 หลักการ เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ คิด พุด ทำ อย่างพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ผู้บริหารทุกคนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารทุกคนสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเข้าใจชัดเจน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการถอดบทเรียนการบริหารสถานศึกษา ร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับบริบท ภูมิสังคมของผู้เรียนและท้องถิ่น รวมทั้งเป็นผู้นำ และมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (PLC) และสถานศึกษาต้องสามารถขยายผลการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาอื่น ชุมชน องค์กร ภาคีเครือข่าย หน่วยงานภายนอกได้เห็นคุณค่า ยอมรับและให้ความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแนวทางการสืบสานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความยั่งยืน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ เป็นหน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ และสนับสนุนเรียนรู้ในรูปแบบที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้ ที่ผ่านมาจากกรณีศึกษาติดตาม การเข้าร่วมกิจกรรมและตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ซึ่งจากการเข้าร่วมรับการประเมินสถานศึกษาในสังกัดที่ได้รับการประเมินจากสถานศึกษาพอเพียง ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยคณะกรรมการประเมินทำให้ทราบถึงผลของการดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน 8 องค์ประกอบ มีผลระดับคุณภาพค่อนข้างต่ำทุกด้านและทุกองค์ประกอบ เช่น ด้านที่ 1 บุคลากรผู้บริหารสถานศึกษาขาดนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการบริหารจัดการ และขาดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาขาดแนวทางการสืบสานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงสู่ความยั่งยืน ครูแกนนำไม่น่าสือ และ/หรือ นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการขยายผลการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษาอื่น ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น ผู้เรียนแกนนำขาดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่ค่อยเห็นคุณค่าและศรัทธาในการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษายังขาดการมีส่วนร่วม เป็นต้น ด้านที่ 2 การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมยังขาดการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ และหรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย โดยครูและบุคลากรทางการศึกษายังไม่สามารถเป็นวิทยากรอธิบายการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลขับเคลื่อนจนได้รับ การยอมรับและเห็นผล เป็นต้น ซึ่งดังข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพัฒนา “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” กำหนดให้มีหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และให้ความสำคัญที่จะริเริ่มพัฒนาแนวทางให้กับสถานศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ พัฒนาสถานศึกษาจาก “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเริ่มจากการจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งสู่การบริหารและการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่น และความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่สังกัด หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในทางที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
2. เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
3. เพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

4. เพื่อประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ขอบเขตการศึกษา

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1.1.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1.5 ด้านการถอดบทเรียน

1.1.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้

1.1.7 ด้านการเผยแพร่

1.2 การจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1.2.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.5 ด้านการถอดบทเรียน

1.2.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้

1.2.7 ด้านการเผยแพร่

1.3 การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1.3.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.3.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.5 ด้านการถอดบทเรียน

1.3.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้

1.3.7 ด้านการเผยแพร่

1.4 การประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1.4.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.4.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.4.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.4.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.4.5 ด้านการถอดบทเรียน

1.4.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้

1.4.7 ด้านการเผยแพร่

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ทั้งหมด 47 คน ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน

2.2 ข้าราชการครู จำนวน 8 คน

2.3 บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน

2.4 ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน

2.5 ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน

2.6 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน

2.7 ผู้เรียน จำนวน 5 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2566 – มกราคม 2567

นิยามศัพท์เฉพาะ

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด เพื่อกำกับดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล และศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่

ทั้งในด้านวิชาการ เทคโนโลยีที่จำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ การบริหารงาน และการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ และกำกับดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลและศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ทั้งในด้าน วิชาการ และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ของ จังหวัด รวมทั้งประสานความร่วมมือและแนะนำการจัดการเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายในพื้นที่

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพยายามในด้านการดำเนินงานที่ประกอบด้วย การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การถอดบทเรียน การมีนวัตกรรม/รูปแบบ/ วิธีการจัดการเรียนรู้ และการเผยแพร่ ให้มีระดับหรือการปฏิบัติที่สูงมากขึ้นหรือดีขึ้น

ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง มีการดำเนินการของบุคลากร มีอาคาร/สถานที่และ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีงบประมาณสนับสนุน มีวัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ และมีภาคีเครือข่ายและมีการประสานงานกับภาคีเครือข่าย

ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการจัดทำ ใช้ ปรับปรุง และพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน บริบท ภูมิสังคม ท้องถิ่น และแนวคิดในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรม การจัดการศึกษาต่อเนื่อง การจัดการความรู้ การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปรากฏ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จและ การจัดเวทีประชาคม

ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตาม นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ ดำรงชีวิต และมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ

ด้านการถอดบทเรียน หมายถึง การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย 2 เงื่อนไข (ความรู้ คุณธรรม) 3 หลักการ (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน) 4 มิติ (วัตถุ/เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม) โดยการสกัดข้อมูลต่าง ๆ จากประสบการณ์ใน การทำกิจกรรมหรือการลงมือปฏิบัติที่ผ่านมา ซึ่งทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการใหม่ หรือรูปแบบหรือวิธีการ บริหารจัดการสถานศึกษาที่ผ่านการปรับปรุงและพัฒนาด้วยวงจร PDCA หรือกระบวนการต่าง ๆ จนเกิดเป็นนวัตกรรม หรือรูปแบบ หรือวิธีการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีคุณภาพ และเหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีได้

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารทั่วไป

คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการเผยแพร่ หมายถึง ช่องทางและวิธีการเผยแพร่ข้อมูลกิจกรรม ข้อมูลการเรียนรู้ต่าง ๆ

ข้าราชการครู หมายถึง ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีบทบาทหน้าที่ในการช่วยจัดส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากรจ้างเหมาบริการ สังกัดสำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ที่ปฏิบัติหน้าที่ช่วยครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนพื้นราบ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการจัด ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่รับผิดชอบ

ครู กศน.ตำบล หมายถึง พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่รับผิดชอบในระดับตำบล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ทราบสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ได้แนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ นำแนวทางการพัฒนา มาดำเนินการเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ นำผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในปีต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566
3. แนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. แนวทางการประเมินสถานศึกษาพอเพียง “ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”
6. บริบทสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
7. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความเป็นมาและความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะถึงแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน รวมไปถึงแนวปฏิบัติในการพัฒนาและบริหารประเทศของรัฐบาลให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยปรากฏครั้งแรกในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2562 : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนี้

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด อดออม อดเปรี้ยว แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างความเจริญขึ้น สูงขึ้นตามลำดับต่อไป การถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ อดออม อดเปรี้ยว และประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์” ตามด้วยพระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2517 โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

"คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่มีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยอยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรือง อย่างยอดเยี่ยมแต่มีความพอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้" (อภิชัย พันธเสน, 2542 : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2562)

"การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตนเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าให้หมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก" พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2539 (มูลนิธิชัยพัฒนา, ม.ป.ป.)

"...พอเพียง นี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หุ่ยหาวก็ได้ แต่ว่าพอ...คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง..." พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2562 ; สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2560)

"เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป" พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จากวารสารชัยพัฒนาประจำเดือน สิงหาคม 2542 (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2562 ; สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2560)

"...ไฟฟ้าถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ เรามีเครื่องปั่นไฟก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน คือ มีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงก็มีเป็นขั้น ๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี้เป็นสิ่งทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้ามีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว แต่ว่าพอเพียงในทฤษฎีในหลวงนี้ คือ ให้สามารถที่จะดำเนินงานได้..." พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2562 ; มูลนิธิชัยพัฒนา, ม.ป.ป.)

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขณะนั้นได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ เริ่มต้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้อันเชิญหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยสู่ความอยู่ดีมีสุข พร้อมทั้งยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง มีคุณภาพและยั่งยืนควบคู่กับการปรับเปลี่ยนกระบวนการวางแผนการดำเนินงาน “โดยราชการเพื่อประชาชน” เป็นการมี “ประชาชนเข้าร่วม” ให้คนเป็นผู้ตัดสินใจหรือกำหนดทิศทางการพัฒนาที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อพร้อมรับความเสี่ยงบนฐานของความรอบรู้ ความรอบคอบ ความเพียร และคุณธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ยังคงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างสมดุล การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม และการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมีการวิเคราะห์สถานะทุนของประเทศใน 3 ทุน ได้แก่ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และวิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งระบบเศรษฐกิจโลก ตลาดการค้า ตลาดการเงิน การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เผชิญภาวะโลกร้อนและการขาดแคลนพลังงาน นำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์บนพื้นฐานของการใช้ความรู้ได้อย่างถูกหลักวิชาการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนและการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม พร้อมทั้งเสริมสร้างระบบโครงสร้างกลไกและกระบวนการบริหารพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย เป็นภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับสังคมไทย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลาง เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถ

ในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับเมืองเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ทั้งนี้การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน ต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้ระบุว่าได้ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการ การพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่นคงอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

นอกจากนั้นในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปไว้ในวิสัยทัศน์ของประเทศไทย คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามคตินิพนธ์ประจำชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนา (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

สำหรับในระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 โคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ขอพระราชทานวโรกาสเข้าเฝ้าและทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อม ถวายเหรียญ “Lifetime Achievement Award on Human Development” ซึ่งเป็นรางวัลความสำเร็จสูงสุด

ด้านการพัฒนามนุษย์ และกราบบังคมทูลว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้เป็นประโยชน์เฉพาะกับประเทศไทย แต่เป็นประโยชน์กับทุกประเทศที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน นอกจากนี้สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNDP) ได้จัดทำรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550 เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน” และเผยแพร่ไปทั่วโลก เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

1.2 ความหมาย

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการได้ให้ความหมายและอธิบายไว้หลายท่าน เช่น

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ให้คำนิยามของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพระราชดำรัสว่า หมายถึง “เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองให้ดีเสียก่อน (Relative self - Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้” (พายัพ พะยอมยนต์ และสุรัชย์ คุ่มสิน, 2543)

ประเวศ วะสี (พายัพ พะยอมยนต์ และสุรัชย์ คุ่มสิน, 2543) สรุปความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ว่า “...มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ และเศรษฐกิจศีลธรรม ซึ่งเป็นเศรษฐกิจทางสายกลาง เป็นเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทาที่เชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม...”

อภิชัย พันธเสน (2542) ได้สรุปแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามกระแสพระราชดำรัสที่ได้รวบรวมจากการประชุมโต๊ะกลมของนักเศรษฐศาสตร์ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ณ โรงแรมเซ็นทรัลแกรนด์ฟลาซ่า และเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2542 ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ออกเป็น 4 แนวทาง ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่นำเอาหลักทางพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นการพัฒนาที่มีความพอดีในระดับที่ทำให้พึ่งตนเองได้หรือระดับที่พอเพียงเป็นหลัก โดยมุ่งให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือความยั่งยืน ไม่ใช่เป็นการพัฒนาที่มุ่งสนองความต้องการไม่สิ้นสุด

2. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ที่จะต้องมีองค์ประกอบหลัก คือ ความพอดี ความเสี่ยง และการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องมีความพอดีหรือเทียบได้กับคำว่าดุลยภาพ (Equilibrium) ในทางเศรษฐศาสตร์ แต่เป็นความพอดีที่สามารถ

เปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุปัจจัยในแต่ละช่วงเวลา และต้องพยายามที่จะลดความเสี่ยงหรือสร้างภูมิคุ้มกัน หรือลดความเสี่ยงโดยการพึ่งพาจากภายนอกให้มากที่สุด เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่พยายามให้การพัฒนาทางเศรษฐกิจเกิดประสิทธิภาพโดยรวมดีที่สุด (Optimal Global Efficiency)

3. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลักโดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะต้องดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดของรายได้หรืองบประมาณ (Budget Constraint) และต้องมีการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) โดยการกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุล และสมดุลระหว่างการแลกเปลี่ยนกับประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองนั้นไม่จำเป็นต้องทำเองทั้งหมด แต่สามารถแลกเปลี่ยนกับภายนอกได้ตามหลักการที่ว่าด้วยการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ในระดับที่เหมาะสม เช่น ระดับที่ทำให้สิ่งที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานที่เพียงพอ

4. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นจากล่างขึ้นบน ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ ตามศักยภาพของประชาชนและทรัพยากรธรรมชาติที่มีเศรษฐกิจพอเพียง จึงต้องทำให้เกิดความพอเพียงในทุกระดับโดยเริ่มจากระดับล่างก่อน เพื่อให้เกิดความมั่นคง และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาที่ทำให้เกิดความพอเพียงของระดับสูงขึ้นไป

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เน้นการพัฒนาในทางสายกลางอย่างมีเหตุผล รู้จักพึ่งตนเอง มีระบบภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทัน และมีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ และจุดหมายปลายทางของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน (พายุพ พะยอมยนต์ และสุรัชย์ คุ่มสิน, 2543)

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตนเอง (Self - Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนโดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่พึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2562) อย่างไรก็ตามเพื่อให้เป็นที่เข้าใจและเป็นแนวทางปฏิบัติของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนทั่วไป จึงขอใช้คำอธิบายเศรษฐกิจพอเพียงในหนังสือของสำนักราชเลขาธิการพระบรมมหาราชวังได้ ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 พร้อมสำเนาบทความเรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจที่ทรงกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานซึ่งอธิบายเศรษฐกิจพอเพียงว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความ

พอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2562)

1.3 องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หนังสือเรื่อง “เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง” ที่จัดทำโดยคณะทำงานจัดทำหนังสือเรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) ได้กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่นำไปสู่ความสมดุลอันส่งผลให้มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักคุณธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ้วนถี่ “รู้จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค” และคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ “รู้เขา รู้เรา รู้จักเลือกนำสิ่งที่ดีและเหมาะสมมาประยุกต์ใช้”

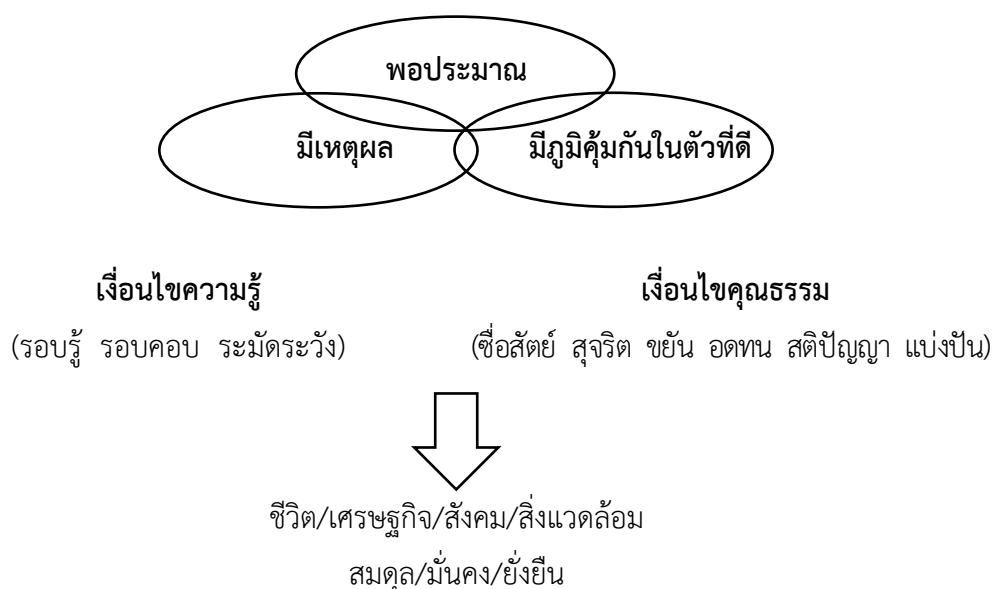
การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงปรับตัว และรับมือได้อย่างเท่าทันทั่วทั้ง

1.4 เงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความพอเพียง

เงื่อนไขการปฏิบัติที่สำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียงนั้นมีด้วยกัน 2 เงื่อนไข ซึ่งจะต้องเสริมสร้างให้คนในชาติมีพื้นฐานจิตใจในการปฏิบัติตน ดังนี้

เงื่อนไขที่ 1 ความรู้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังขั้นตอนการปฏิบัติ

เงื่อนไขที่ 2 คุณธรรม คือ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ บุคคล ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชนที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ต้องนำระบบคุณธรรมและความซื่อสัตย์ สุจริต มาประพฤติปฏิบัติก่อน โดยเริ่มจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว การศึกษาอบรมในโรงเรียน การสั่งสอนศีลธรรม จากศาสนาตลอดจนการฝึกข่มจิตใจของตนเอง

ภาพ 2 แสดงองค์ประกอบและเงื่อนไขของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.5 แนวทางปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การพัฒนา หรือนำไปใช้ในระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มบุคคล ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้หรือการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ซึ่งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) ได้อธิบายไว้ดังนี้

ระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีพัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคง ในอนาคต และเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเอง และครอบครัวจากการประกอบ

สัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ – รายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ใช้ตระหนี่ ลดละเลิกอบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออม เงินและสิ่งของเครื่องใช้ ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชนและสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันภายในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงินสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

ระดับภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์หรือกำไร ในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงานด้านการขยายธุรกิจ ต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ ผลิตในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลังสร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่าง และพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคมและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องเสริมความรู้ และจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

ระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการของภาครัฐ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลาย ๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้รักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566

ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2566 เผยแพร่พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วัน นับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยยกกระดบบจากสำนักงาน กศน. เป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” มีหน้าที่ จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ เหตุผลในประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยมีมาตรา 54 วรรคสาม

ประกอบกับมาตรา 254 ด้านการศึกษา (4) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษา โดยสร้างโอกาสให้ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียน แต่ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนหรือผู้ซึ่งพ้นวัยที่จะศึกษาในโรงเรียนหรืออยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลหรือทุรกันดาร มีโอกาสเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง และพัฒนาศักยภาพ ทักษะ ความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัด สมควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีมาตราที่สำคัญ ดังนี้ มาตรา 1 เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566” มาตรา 4 ให้มี “หน่วยจัดการเรียนรู้” หมายความว่า ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ศูนย์หรือสถาบันการเรียนรู้ เฉพาะด้านหรือเฉพาะกิจการ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ “ภาคีเครือข่าย” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน ชุมชน ครอบครัว สถาบันทางศาสนา และบุคคลอื่นใด ที่ประสงค์จะจัด ร่วมจัด ส่งเสริมหรือสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้หรือหน่วยจัดการเรียนรู้ มาตรา 5 กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใฝ่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างผาสุก กับเพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น มาตรา 6 ให้กรมมีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้ (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง (3) การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ นอกจากการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตามวรรคหนึ่ง กรมอาจจัดส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนด ประกาศดังกล่าวให้ระบุเป้าหมาย แนวทาง และวิธีการไว้ด้วยการจัดส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้คำนึงถึงความหลากหลายและความต้องการของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยมีโอกาสเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ มาตรา 7 การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีเป้าหมายเพื่อจัดให้มี

ระบบกระตุ้น ชี้นำ หรืออำนวยความสะดวกด้วยวิธีการใด ๆ ใ้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่ตนสนใจหรือตามความถนัดของตน สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทได้ในเวลาใด ๆ ที่ตนสะดวกโดยไม่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร และเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง รู้เท่าทันพัฒนาการของโลกอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งนำความรู้ไปเติมเต็มชีวิตให้แก่ตนเองหรือเกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยอาจได้รับการรับรองคุณวุฒิตามความเหมาะสมด้วยก็ได้ มาตรา 8 ในการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กรมดำเนินการ โดยคำนึงถึงแนวทาง ดังต่อไปนี้ (1) ดำเนินการโดยวิธีการใด ๆ เพื่อกระตุ้นใ้บุคคลใ้หาความรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ และสร้างสมรรถนะในการเรียนรู้ โดยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันได้ด้วยตนเองในทุกเวลาอย่างรู้เท่าทัน และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทได้โดยง่ายในเวลาที่ยตนสะดวกโดยไม่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร (2) จัดให้มีและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อใ้บุคคลสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้โดยสะดวกโดยไม่มีข้อกำหนดหรือเงื่อนไขใด ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้หรือมีลักษณะเป็นการไม่เกื้อหนุนใ้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (3) จัดหรือส่งเสริมใ้ภาคีเครือข่ายจัดหรือร่วมกันจัดใ้บุคคลในครอบครัวและชุมชนมีนิสัยรักการอ่าน หรือการเรียนรู้ รวมทั้งจัดให้มีแหล่งส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในชุมชน (4) ส่งเสริมและสนับสนุนใ้ผู้ชำนาญการในภูมิปัญญาท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มาตรา 9 การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของตน การประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การยกระดับคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม หรือเพื่อประโยชน์แห่งความรอบรู้ของตน โดยอาจได้รับการรับรองคุณวุฒิตามความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ตามวรรคหนึ่ง ให้มีระบบแนะแนวการเรียนและการประกอบอาชีพ เพื่อใ้ผู้เรียนมีโอกาสดำรงตำแหน่งหรือวางแผนใ้สอดคล้องกับ ความถนัดของตนด้วย มาตรา 10 ในการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ให้กรมดำเนินการโดยคำนึงถึงแนวทาง ดังต่อไปนี้ (1) ดำเนินการโดยวิธีการใด ๆ เพื่อกระตุ้นใ้บุคคลทุกช่วงวัยทุกอาชีพใ้เรียนรู้หรือฝึกฝนในเรื่องที่ตนถนัดหรือสนใจ เพื่อการพัฒนา ศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การดำเนินชีวิตอย่างผาสุก หรือการร่วมกันพัฒนาชุมชนของตน (2) ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือหรือร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการดำเนินการตาม (1) มาตรา 11 การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับมีเป้าหมายเพื่อจัดการเรียนรู้ใ้แก่ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษา หรือผู้ซึ่งพ้นวัยที่จะศึกษาในสถานศึกษา หรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือทุรกันดาร หรือไม่มีหน่วยงานอื่นใดไปดำเนินการ เพื่อใ้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนเพื่อใ้ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามศักยภาพของผู้เรียน มาตรา 12 ในการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ ให้กรมดำเนินการโดยคำนึงถึงแนวทาง ดังต่อไปนี้ (1) เป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ซึ่งมิได้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาไม่ว่า

ด้วยเหตุใด เพื่อให้ได้รับคุณวุฒิระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสามัญศึกษาหรืออาชีวศึกษา (2) วิธีการจัดการเรียนรู้และการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของโลกและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดหรือความสนใจของตน ทั้งนี้ วิธีการและหลักสูตรดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กรมและสถาบันพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ร่วมกันกำหนด (3) การประเมินผลเพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษา ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อใช้กับผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม โดยต้องไม่ใช่วิธีการทดสอบความรู้ในทางวิชาการแต่เพียงด้านเดียว (4) ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อจัด ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ซึ่งได้รับคุณวุฒิระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสามัญศึกษาหรืออาชีวศึกษาตาม (1) เพื่อให้ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

แนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามี 4 แนวทางหลัก คือ

3.1 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นแนวทางในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวไปใช้ในบริบทของตน และสามารถใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับตนเองในวิถีชีวิตของตนและนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ เช่น การกำหนดให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิสัยทัศน์ นโยบาย และพันธกิจของสถานศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว การสร้างทีมงาน การบริหารบุคลากรและทรัพยากร การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กร การส่งเสริมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน หมายถึง การที่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นแนวทางในการนำไปใช้ในบริบทของตน สามารถใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับตนเองในวิถีชีวิตของตน และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้นี้สามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร ซึ่งหมายความว่า ครูจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้นับเป็นการสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง

3.2.2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตร ซึ่งหมายความว่า ในการสอนสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดครูผู้รับผิดชอบในการสอนสาระการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไป บูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ วิธีนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้พัฒนาทักษะ การคิด การวางแผน และการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันหลากหลายได้มากขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรงนั้น ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ตามเวลาจำกัดที่จัดให้สำหรับกิจกรรมนั้น ๆ เท่านั้น ซึ่งแม้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี แต่การเรียนรู้นั้นจะยังไม่ฝังลึกและคงทน ถ้าครูสามารถบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียนเป็นปกติอยู่แล้ว ผู้เรียนก็จะมีโอกาสและเวลาได้เรียนรู้มากขึ้น ลึกซึ้งขึ้น และได้ฝึกปฏิบัติมากขึ้น เนื่องจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยหลักคิด ที่จะต้องนำไปใช้ ใน การปฏิบัติ การสร้างความเข้าใจในหลักคิดเท่านั้นจึงยังไม่เพียงพอ ผู้เรียนต้องสามารถนำหลักคิดนั้นไปปฏิบัติจริงได้จึงเกิดผลตามจุดมุ่งหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการฝึกฝนให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการฝึกที่จำเป็นต้องใช้เวลาและสถานที่หลากหลาย ดังนั้นการบูรณาการการสอนและการฝึกทักษะการคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีมากสำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้ ทั้งในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเรียนรู้เนื้อหาสาระปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยให้ การเรียนรู้เนื้อหาสาระมีความชัดเจนขึ้น ลึกซึ้งขึ้น และมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น ในขณะเดียวกันเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เรารู้ก็ทำหน้าที่เป็นสถานการณ์ที่หลากหลายแตกต่างกันให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น ลึกซึ้งขึ้น ละเอียดยิ่งขึ้น และเกิดทักษะความชำนาญในการคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระต่าง ๆ ให้ประโยชน์ทั้งด้านการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ การถนอมอาหาร การทำขนม การประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุเหลือใช้ การทำบัญชีครัวเรือน การออม กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จริงในสถานการณ์จริง และเห็นผลได้จริงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักพึ่งตนเอง รู้จักคิด รู้จักวางแผน รวมทั้งมีรายได้เสริมและอื่น ๆ อีกมาก ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า เกิดความเชื่อถือ และเชื่อมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น กิจกรรมเสริมหลักสูตรเหล่านี้ ควรเป็น

กิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดและการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ สังเกต ติดตาม และให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็น หรือความต้องการของผู้เรียน

3.4 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีชีวิต หมายถึง การนำหลักคิดและกระบวนการคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการคิดและการกระทำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งในบริบทของสถานศึกษาก็คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำกันอยู่เป็นประจำ รวมถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียน/สถานศึกษา เช่น การรับประทานอาหาร การใช้จ่ายเงิน การศึกษาเล่าเรียน การทำงาน การเล่น การพักผ่อน การทำกิจกรรม การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ การใช้อาคารสถานที่ การใช้ห้องสุขา การใช้ไฟฟ้า วัสดุสิ้นเปลือง อุปกรณ์การเรียน การฝึกให้ผู้เรียนคิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้น โดยใช้หลักคิดและหลักปฏิบัติของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำในวิถีชีวิตประจำวัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดอุปนิสัยพอเพียงได้ในที่สุด จะเห็นได้ว่า แนวทางทั้ง 4 ที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้และการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสิ้น การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาอุปนิสัยพอเพียงของผู้เรียน ส่วนการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรงนั้น เป็นวิธีการที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในสาระสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีช่วยสร้างความตระหนักใน ความสำคัญและคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ และความต้องการที่จะนำปรัชญาไปปฏิบัติหรือใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน ความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ความรู้สึกยอมรับ เชื่อถือ ศรัทธา ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นับเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติเพราะการปฏิบัติในเรื่องใด ๆ จะทำได้ดีมากน้อยเพียงใดต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและการยอมรับเชื่อถือในเรื่องนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แต่ถ้าไม่มีโอกาสได้เกิดความรู้ ความเข้าใจนั้นไปใช้อย่างเพียงพอ ทักษะปฏิบัติก็อาจจะไม่เกิดขึ้น ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจ แต่จะยังทำไม่ได้ตามที่เข้าใจ การปฏิบัติให้เกิดเป็นทักษะ ความสามารถ ความชำนาญได้นั้น ต้องอาศัยการฝึกฝนใช้สื่อนั้นบ่อย ๆ ในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย การฝึกฝนนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น และปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุผลนี้ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนี้และเวลาได้เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นแล้วยังเอื้อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อันช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ การคิดและการปฏิบัติ ซึ่งเมื่อเกิดความชำนาญ สามารถทำได้ดี ก็สามารถ

นำไปสู่การพัฒนาเป็นอุปนิสัยหรือลักษณะนิสัยได้ในที่สุด ดังนั้นการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงเป็นวิธีการที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก

สำหรับแนวทางสุดท้าย คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีชีวิตนั้น เห็นแนวทางที่ส่งผู้เรียนให้เข้าใจ โกลัเป่าหมายมากที่สุด เพราะการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีชีวิตนั้น เป็นการทำให้เป็นกิจวัตรประจำวัน ซึ่งถ้าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ถึงจุดนี้ คือ ผู้เรียนสามารถใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ อุปนิสัยพอเพียงก็จะเกิดขึ้นในที่สุด จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แนวทางทั้งหลายดังกล่าวล้วนเป็นช่องทางที่มีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ทั้งสิ้น โดยแต่ละช่องทางมีศักยภาพและจุดเน้นในการพัฒนาแตกต่างกัน แต่ส่งเสริมกันและกัน หากสถานศึกษาใด ๆ สามารถจัดกิจกรรมตามแนวทางที่กล่าวมาแล้วได้ทั้งหมด และสามารถจัดได้อย่างมีคุณภาพ ก็คงจะหวังได้ว่าผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่การพัฒนาตามแนวทางนี้ก็ไม่ใช่เรื่องง่าย

สถานศึกษาอาจดำเนินการตามแนวทางทั้งหลายนี้ได้ไม่ยากนัก แต่ความยากอยู่ที่การดำเนินการในแต่ละแนวทางให้มีคุณภาพ พอที่จะช่วยให้เกิดผลที่ต้องการได้เพียงเท่านั้น หากย้อนกลับไปศึกษาวิเคราะห์แนวทางแต่ละแนวทางแล้วจะพบว่า ทุกแนวทางมีปัจจัยร่วมสำคัญบางประการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนปัจจัยดังกล่าว คือ

1) ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่พัฒนาและเรื่องที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ผู้ใดเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาก็ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่พัฒนา การพัฒนาจึงจะดำเนินการไปได้ดี ผู้บริหารสถานศึกษาจะดำเนินการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงวิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ครูจะดำเนินการออกแบบ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนได้ ก็ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงวิธีการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ และวิธีการสอนแบบบูรณาการ ความรู้ ความเข้าใจ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติ และการกระทำต่าง ๆ ระดับของความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องที่จะดำเนินการส่งผลโดยตรงต่อระดับคุณภาพของการปฏิบัติ ถ้าความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับผิวเผิน การปฏิบัติก็จะอยู่ในระดับผิวเผิน แต่ถ้าความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับลึกซึ้งซึ่งการปฏิบัติก็จะมีคุณภาพมากขึ้น ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทำจึงเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการปฏิบัติใด ๆ

2) การยอมรับการเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่า มีความเชื่อถือนั่นใจ และศรัทธาในเรื่องที่พัฒนา ซึ่งในที่นี้คือ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากถ้าครูผู้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนแม้จะมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างดีแล้วก็ตาม แต่หัวใจ ความรู้สึก ความเชื่อถือนั่นใจ และการยอมรับยังไม่มากพอ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับ เชื่อถือ ก็คงเป็นไปได้ยาก ระดับของความรู้สึกและการยอมรับในเรื่องที่จะพัฒนาส่วนหนึ่ง ขึ้นกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น

รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องอีกส่วนหนึ่งมาจากการได้เห็นประโยชน์และคุณค่าของสิ่งนั้น โดยเฉพาะกับตัวเอง ดังนั้น ครูที่จะพัฒนาผู้เรียนได้ดี ก็คือ ครูที่มีความรู้ความเข้าใจเห็นประโยชน์และคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเกิดการยอมรับในเรื่องนี้อย่างเต็มใจ

3) ทักษะปฏิบัติในเรื่องที่พัฒนาและที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ความสามารถด้านการปฏิบัติในเรื่องที่พัฒนา เช่น การที่ครูจะพัฒนาหรือฝึกฝนให้ผู้เรียนใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ว่าจะผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรงหรือบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือการทํากิจวัตรประจำวันในวิถีชีวิตของตน หากครูผู้พัฒนาไม่ได้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่มีทักษะ (Skill) ในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับตนเองแล้ว ก็จะส่งผลต่อการสอนและการพัฒนาผู้เรียนด้วย กล่าวสั้น ๆ ก็คือหากผู้สอนยังทำไม่ได้การสอนให้คนอื่นทำตามที่สอนได้ดีย่อมสัมฤทธิ์ผลได้ยาก ดังนั้นครูที่จะพัฒนาผู้เรียนได้ดีก็คือ ครูที่สามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้และเป็นแบบอย่าง (Model) ที่ดีให้แก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ยอมรับ เชื่อถือในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต จนเกิดเป็นอุปนิสัยพอเพียงนั้น มีอยู่หลากหลายแนวทาง โดยแต่ละแนวทางมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ที่สามารถช่วยพัฒนาได้ดีในบางด้านบางจุดการพัฒนาโดยใช้หลายแนวทางประกอบกัน จะส่งเสริมกันให้ได้ผลที่สมบูรณ์ ความสำเร็จของการพัฒนานอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของการดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญที่แฝงอยู่ในตัวผู้พัฒนาด้วย นั่นก็คือ ผู้พัฒนา (ครูและผู้บริหาร) ต้องมีความรู้ความเข้าใจ การยอมรับและมีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาจึงมิได้หมายความว่าเพียงการดำเนินการของผู้เรียนและครู รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการพัฒนาตัวครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้เรียนควรร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขัน เพราะการแข่งขันก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการแพ้ – ชนะ ต่างจากการร่วมมือกัน ซึ่งก่อให้เกิดสถานการณ์ของการชนะ – ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการประกอบด้วย

4.1.1 การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการพึ่งพากัน (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

4.1.2 การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยหลักหันหน้าเข้าหากันมีปฏิสัมพันธ์กัน (Face – to – Face) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ

4.1.3 การดึงดูดร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม (Social Skills) โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน

4.1.4 การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) ที่ใช้ในการทำงาน

4.1.5 การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้ (Individual Accountability)

หากผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมมือกัน นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นแล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอีกมากมาย รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีวัตถุประสงค์ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหา และอื่น ๆ รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีดำเนินการหลัก ๆ ซึ่งได้แก่ การจัดกลุ่ม การศึกษาเนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนนและระบบการให้รางวัลแตกต่างกันออกไป เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ใช้หลักการเดียวกันคือ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ และมีวัตถุประสงค์มุ่งตรงไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างมากที่สุด โดยอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความรู้กัน ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ความแตกต่างของรูปแบบแต่ละรูปแบบจะอยู่ที่เทคนิคในการศึกษาเนื้อหาสาระ และวิธีการเสริมแรงและการให้รางวัลเป็นประการสำคัญ

4.2 การจัดการเรียนรู้แบบ 4 ส. กระบวนการเรียนการสอนแบบ 4 ส. มี 4 ขั้นตอน คือ สำรวจ เสริม สร้าง เสนอ

ขั้นที่ 1 สำรวจ เป็นขั้นที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทบทวนความรู้เดิม หรือพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ที่มี ก่อนที่จะได้เรียนเรื่องใหม่ต่อไป

ขั้นที่ 2 เสริม เป็นขั้นที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเสริมสร้างความรู้ในสาระที่เรียน

ขั้นที่ 3 สร้าง เป็นขั้นที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีทักษะความชำนาญในเรื่องที่เรียน

ขั้นที่ 4 เสนอ เป็นขั้นที่มีความจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอผลงานตลอดจนเผยแพร่ความรู้

4.3 การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) หมายถึง การเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by doing) โดยการดึงเอาประสบการณ์จากตัวผู้เรียนแล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้นออกมาเพื่อพัฒนาความคิดใหม่ เจตคติและทักษะใหม่ ไปสู่ความรู้ใหม่

4.3.1 การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

- 1) ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม
- 2) ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ด้วยมุมมองที่หลากหลาย
- 3) ผู้เรียนสรุปความรู้จากการสังเกตและการสะท้อนความคิดเป็นความคิดรวบยอด ซึ่งเป็นนามธรรม และสรุปเป็นหลักการซึ่งได้จากการบูรณาการการสังเกตกับทฤษฎี
- 4) ผู้เรียนนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้หรือทดลองใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยใช้วิธีสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการกระทำจริงผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ โดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ไข ลงมือปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์จากการปฏิบัติ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ของตนเอง เกิดการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ซึ่งจะเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิดและการกระทำจนก่อให้เกิดการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยมีความคิดหลักสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 1) เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน
- 2) เป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่
- 3) ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้อย่างกว้างขวาง
- 4) มีการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียนเพื่อสังเคราะห์ความรู้

4.3.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มี 4 ประการ ดังนี้

- 1) ประสบการณ์ (Experience) โดยครูเป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้
- 2) การสะท้อนความคิดและอภิปราย (Reflection and Discussion) โดยครูช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง
- 3) ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำไปสู่ความคิดรวบยอด อาจเกิดขึ้น โดยผู้เรียนเป็นฝ่ายริเริ่มแล้วครูช่วยเสริมให้สมบูรณ์หรือครูเป็นผู้นำทาง และผู้เรียนเป็นผู้สานต่อจนความคิดนั้นสมบูรณ์เป็นความคิดรวบยอด
- 4) การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment or Application) ผู้เรียนได้นำเอกสารการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะหรือสถานการณ์อื่น ๆ จนเกิดเป็นแนวทาง

ปฏิบัติของผู้เรียนเอง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 ประการ จะเป็นไปอย่างพลวัต โดยอาจเริ่มต้นจากจุดไหนจุดหนึ่งและเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนั้น ในการสอนสามารถเริ่มต้นที่จุดใดก่อนก็ได้ ที่สำคัญ คือ ต้องจัดกระบวนการให้ครบทุกองค์ประกอบ

4.4 การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้

4.4.1 ทฤษฎีพหุปัญญาและลักษณะที่สำคัญของพหุปัญญา มีดังนี้

- 1) พหุปัญญาจะมีลักษณะเฉพาะด้าน
- 2) ทุกคนมีพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน มากบ้างน้อยบ้างต่างกันออกไป ซึ่งบางคนอาจจะมียุปัญญาทั้ง 8 ด้าน สูงมากทุกด้าน แต่บางคนอาจจะมีเพียงหนึ่งหรือสองด้านที่สูง ส่วนด้านอื่นไม่สูงนัก
- 3) ทุกคนสามารถพัฒนาพหุปัญญา แต่ละด้านให้สูงขึ้นถึงระดับใช้การได้ถ้ามีการให้กำลังใจ ฝึกฝน อบรม สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ความร่วมมือของผู้ปกครอง การได้รับประสบการณ์ส่งเสริมสมรรถภาพของพหุปัญญาด้านต่าง ๆ ได้
- 4) พหุปัญญาด้านต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ การแบ่งลักษณะของพหุปัญญาแต่ละด้าน เป็นเพียงการอธิบายลักษณะของสติปัญญาแต่ละด้านเท่านั้น แท้จริงแล้ว ปัญญาหลาย ๆ ด้านจะทำงานร่วมกัน เช่น ในการประกอบอาหาร ก็ต้องสามารถอ่านวิธีทำ (ด้านภาษา) คิดคำนวณ ปริมาณของส่วนผสม (ด้านคณิตศาสตร์) เมื่อประกอบอาหารเสร็จ ก็ทำให้สมาชิกทุกคนในบ้านพอใจ (ด้านมนุษยสัมพันธ์) และทำให้ตนเอง มีความสุข (ด้านการเข้าใจ) รู้จักตนเอง เป็นต้น การกล่าวถึงปัญญาแต่ละด้าน เป็นเพียงการนำลักษณะพิเศษเฉพาะออกมาศึกษาเพื่อหาทางใช้ให้เหมาะสม
- 5) สติปัญญาแต่ละด้านจะมีการแสดงความสามารถหลายทาง เช่น บางคนไม่มีความสามารถด้านการอ่าน ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีความสามารถทางภาษาเพราะอาจจะเป็นคนที่เล่านิทานและเล่าเรื่องเก่ง ใช้ภาษาพูดได้อย่างคล่องแคล่ว จะเห็นได้ว่าในปัญญาด้านใดด้านหนึ่งจะมีการแสดงออกถึงความสามารถหลากหลาย

4.4.2 รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 5 ขั้น ใช้ตัวย่อว่า ACACA

- ขั้นที่ 1 ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Learning)
- ขั้นที่ 2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Cooperative)
- ขั้นที่ 3 ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ (Analysis)
- ขั้นที่ 4 ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructivism)
- ขั้นที่ 5 ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application)

4.5 การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้มีจุดประสงค์ ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและการอ่านข้อมูลให้เป็น (Information literacy) โดยผ่านการสัมผัสและฝึกปฏิบัติกับแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัว ในขณะที่ใช้สื่อวัสดุที่มีอยู่มากมายหลายรูปแบบเพื่อสำรวจตรวจสอบสื่อการสอนตามรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนครูและบรรณารักษ์จะกลายเป็นผู้สร้างแรงจูงใจและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และจัดหาสื่อสนับสนุนในวิชาสำคัญ ๆ ซึ่งจะช่วยปลุกดันผู้เรียนให้แสวงหาข้อมูล และกลายเป็นักเรียนนักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลที่เกิดท้ายที่สุดก็คือ “วัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างก้าวหน้า” ที่มันคงขึ้นในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น และแบบสร้างสรรค์ขึ้นภายในโรงเรียน ส่วนประกอบสำคัญสองประการของการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ก็คือ แหล่งเรียนรู้มีความยืดหยุ่นในแง่ที่สามารถปรับให้เข้ากับลีลาการเรียนของผู้เรียน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ (Autonomy) ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านข้อมูล โดยอาศัยการฝึกแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วยภาระงานที่กำหนดให้ และใช้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่จัดเรียงลำดับไว้ การที่ครูสอนโดยใช้สื่อการสอนแบบสื่อผสมนั้น ไม่ช่วยให้เกิดคุณภาพได้เหมือนกับการที่ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้เพราะผู้เรียนต่างหากที่เป็นผู้ที่ต้องทำงานกับแหล่งเรียนรู้เพื่อจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองในการแก้ไขปัญหา ในขณะที่พวกเขาจัดกระทำกับข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเรียบเรียงเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อวิชาใดวิชาหนึ่ง ความเป็นอิสระในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นจะมีผลต่อเมื่อผู้เรียนมีโอกาสระบุสิ่งที่พวกเขาู้เกี่ยวกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งและระบุสิ่งที่พวกเขาจำเป็นต้องเรียนรู้ ระบุแหล่งที่จะแสวงหาข้อมูล วิธีการบันทึกข้อมูล วิธีการประเมินข้อมูล และวิธีการที่จะประเมินความสำเร็จด้วยกระบวนการสืบค้นข้อมูล (Information Seeking Process)

การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ มีส่วนทำให้เกิดการร่วมมืออย่างกระตือรือร้น โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่มากมาย (หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่อผสม เว็บไซต์ ชุมชน ผู้คน) ที่ซึ่งผู้เรียนได้รับการจูงใจให้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยให้พยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อนั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ และในสถานที่ต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนจัดการในด้านการติดตามข้อมูลของตนเอง เป็นการเพิ่มความรู้สึกในการเป็นเจ้าของการเรียนรู้ นั้น เพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองและเสริมแรงเกี่ยวกับรูปแบบการรวบรวมข้อมูล เมื่อประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายด้านข้อมูล แต่ละเป้าหมายการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และดำเนินการไปตามหลักการที่ว่าผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงและสร้างความหมายด้วยตนเองในฐานะที่เป็นเอ็กต์บุคคล ประสบการณ์การเรียนรู้เช่นนี้เลียนแบบชีวิตจริง ในการกำหนดเป้าหมายไปที่ตัวผู้เรียนเสมือนว่าเขาเป็นนักล่าข้อมูลเป็นกิจวัตรและเป็นนักตีความ ผู้สร้างองค์ความรู้โดยการแก้ไขปัญหา

ด้วยการใช้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการทักษะการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานทางเทคโนโลยี และกระบวนการเขียนเข้าด้วยกันแล้วปฏิบัติจนเป็นนิสัยกลายเป็นคุณลักษณะประจำตน

4.6 การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4.6.1 นักวิทยาศาสตร์ใช้วิธีการคิดหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้แนวทางในการศึกษาและค้นคว้า ทดลองมาโดยตลอด การคิดหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์นี้แบ่งได้เป็น 3 แบบ ตามลักษณะของความรู้ปรากฏและลักษณะของความรู้ใหม่ที่มนุษย์ต้องการศึกษา คือ

- 1) การให้เหตุผลเชิงนิรนัย (Deductive Reasoning)
- 2) การให้เหตุผลเชิงอุปนัย (Inductive Reasoning)
- 3) วิธีการอุปนัย – นิรนัย (Inductive – Deductive Method)

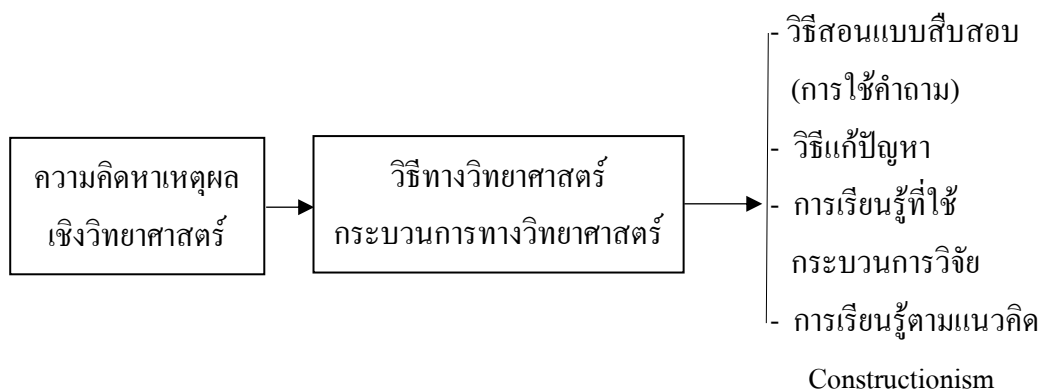
4.6.2 วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีอุปนัยและนิรนัย การแบ่งขั้นตอนแบ่งได้ต่าง ๆ กัน จำนวนขั้นตอนอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความละเอียดของการแบ่งขั้นตอน โดยที่การทำงานทั้งหมดจะไม่แตกต่างกัน ในที่นี้จะแบ่งขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

- 1) ระบุปัญหา
- 2) ตั้งสมมุติฐาน
- 3) รวบรวมข้อมูล
- 4) วิเคราะห์ข้อมูล
- 5) สรุปความรู้ใหม่

4.6.3 วิธีการทางวิทยาศาสตร์พัฒนามาจาก การศึกษาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นขั้นตอนลำดับของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าความรู้ ในวงการศึกษามีการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดเพื่อหาคำตอบแก้ปัญหา ทำวิจัย ตลอดจนสร้างความรู้และสร้างชิ้นงาน โดยสามารถจัดการเรียนการสอนได้หลายลักษณะได้แก่

- 1) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสืบสอบหรือใช้คำถาม
- 2) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการแก้ปัญหา
- 3) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัยหรือการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นหลัก
- 4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructionism

การสอนต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นเป็นการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนศึกษาหาคำตอบ แก้ปัญหา และสร้างชิ้นงานด้วยแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 3 แสดงวิธีสอนต่าง ๆ ที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นขั้นตอนหาคำตอบ

5. แนวทางการประเมิน “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”

5.1 หลักการและเหตุผล

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายมุ่งพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่ง และสามารถจัดการกระบวนการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณภาพด้วยความยั่งยืน จึงต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับหน่วยงานและผู้สนใจ โดยได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาและประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ดังนี้

5.2 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาพอเพียงให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”

5.2.1 สถานศึกษาที่จะพัฒนาเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ต้องเป็นสถานศึกษาที่ได้รับประกาศเป็น “สถานศึกษาพอเพียง” ของกระทรวงศึกษาธิการ

5.2.2 การพัฒนา “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” เป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ โดยอาจร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

5.2.3 การพัฒนา “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ให้เป็นไปเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ/หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับหน่วยงานและผู้สนใจเข้าไปศึกษาเรียนรู้

5.3 หลักเกณฑ์และขั้นตอนการประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”

5.3.1 หลักเกณฑ์การประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ใช้เกณฑ์การประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” กระทรวงศึกษาธิการ

5.3.2 ขั้นตอนการประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”

1) หน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ส่งรายชื่อ “สถานศึกษาพอเพียง” ที่มีความประสงค์ขอรับการประเมินเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” พร้อมทั้งเอกสารรายงานประกอบการคัดกรอง “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดส่วนกลาง ตามปฏิทินการประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”

2) หน่วยงานต้นสังกัดส่วนกลางแต่งตั้งคณะกรรมการคัดกรองข้อมูล “สถานศึกษาพอเพียง” ที่ขอรับการประเมินเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ซึ่งคณะกรรมการคัดกรองผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ประเมินสถานศึกษาพอเพียง/ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ/ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน (ส่วนกลางพิจารณาตามความเหมาะสม)

3) หน่วยงานต้นสังกัดส่วนกลางดำเนินการคัดกรอง “สถานศึกษาพอเพียง” ที่ขอรับการประเมินเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา” แล้วแจ้งรายชื่อพร้อมส่งเอกสารรายงานประกอบการคัดกรอง “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” สถานศึกษาที่ผ่านการคัดกรองให้ศูนย์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ ตามปฏิทินการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

4) ศูนย์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ ตรวจสอบรายชื่อสถานศึกษา พร้อมส่งเอกสารรายงานประกอบการคัดกรอง “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ที่ผ่านการคัดกรองให้สำนักงานศึกษาธิการภาคต่าง ๆ

5) สำนักงานศึกษาธิการภาคแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการและผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัด จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

6) กระทรวงศึกษาธิการประกาศรายชื่อ “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

5.4 เกณฑ์การประเมิน “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 3 ด้าน 8 องค์ประกอบ คือ

ด้านที่ 1 บุคลากร 4 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 ผู้บริหาร

องค์ประกอบที่ 2 ครู/บุคลากร

องค์ประกอบที่ 3 นักเรียน/นักศึกษา /ผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 คณะกรรมการสถานศึกษา

ด้านที่ 2 การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 อาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบที่ 2 แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ และ/หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง

ด้านที่ 3 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก 2 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานต้นสังกัด และ/หรือหน่วยงานภายนอก (ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน)

5.5 หลักเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ด้านที่ 1 บุคลากร

องค์ประกอบที่ 1.1 ผู้บริหาร

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ผู้บริหารทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน

ระดับ 2 ตามระดับ 1 ผู้บริหารทุกคนปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตจริง และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ

ระดับ 3 ตามระดับ 2 และผู้บริหารทุกคนสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ในการบริหาร

จัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเข้าใจและชัดเจน ผู้บริหารทุกคนมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และสามารถถอดบทเรียนการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ผู้บริหารทุกคนและบุคลากรของสถานศึกษาร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้สอดคล้องกับบริบท ภูมิสังคมผู้เรียนและท้องถิ่น ผู้บริหารทุกคนเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (PLC) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์

ระดับ 4 ตามระดับ 3 และผู้บริหารทุกคนมีการดำเนินการขยายผลการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่น ๆ /ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่าย/หน่วยงานภายนอกได้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ผู้บริหารทุกคนมีนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและบูรณาการศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นแบบอย่างที่ดีได้ จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ผลงาน ผู้บริหารมีนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและเป็นตัวอย่างที่ดีได้จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ผลงาน

ระดับ 5 ตามระดับ 4 และสถานศึกษาอื่น/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่าย/หน่วยงานภายนอกเห็นคุณค่ายอมรับ และให้ความร่วมมือในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ได้ ไม่น้อยกว่า ภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการต่อยอดนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบูรณาการศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์จนเป็นผลงานที่มีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีได้จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ผลงาน เผยแพร่นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านวิธีการที่หลากหลายหรือเหมาะสม และได้รับการยอมรับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ผลงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการสืบสานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 1.2 ครู

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถอธิบายได้อย่างถูกต้อง

ระดับ 2 ตามระดับ 1 ครูทุกคนปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ครูทุกคนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่รับผิดชอบจนเห็นผล ครูทุกคนใช้สื่อ

และ/หรือนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จนเห็นผล

ระดับ 3 ตามระดับ 2 ครูทุกระดับชั้นดำเนินการพัฒนาหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท ภูมิสังคม ผู้เรียน ท้องถิ่นและพหุวัฒนธรรม ครูทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงและโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีครูแกนนำร้อยละ 25 ครบทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีคุณภาพและใช้ได้ถูกต้อง ครุแกนนำถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนครูในสถานศึกษา จนมีครู แกนนำเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ครูทุกคนสามารถถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ครูทุกระดับชั้นมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (PLC) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์

ระดับ 4 ตามระดับ 3 ครูแกนนำทุกคน ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนมีบทเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ครูแกนนำทุกคนสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง มีจิตสำนึกที่ดีและ ปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ ครูแกนนำทุกคนถอดบทเรียน ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตนเองมาจัดทำเป็นสื่อขยายผลสู่ สถานศึกษาอื่น ๆ ชุมชน องค์กรและหน่วยงานภายนอกจนเห็นผล ครูแกนนำทุกคนมีนวัตกรรม/ รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีได้

ระดับ 5 ตามระดับ 4 ครูร้อยละ 50 จัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างต่อเนื่อง และร่วมขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา ครูแกนนำทุกคน ครบทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง ครูแกนนำนำสื่อ และ/หรือนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่น ชุมชน องค์กรและหน่วยงานอื่นอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ครูแกนนำทุกคนมีการพัฒนาและต่อยอดนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและบูรณาการ ศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ครูแกนนำทุกคนเผยแพร่นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการ จัดการเรียนรู้ที่ดีเกี่ยวกับการจัดเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านวิธีการเผยแพร่ที่ หลากหลายหรือเหมาะสม

องค์ประกอบ 1.3 ผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 นักเรียนทุกคนตระหนักในความสำคัญและเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนแกนนำทุกคนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและอธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

ระดับ 2 ตามระดับ 1 นักเรียนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง นักเรียนแกนนำทุกคนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเห็นผล เห็นคุณค่า เกิดศรัทธา และสามารถถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน

ระดับ 3 ตามระดับ 2 นักเรียนทุกคนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต นักเรียนแกนนำทุกคนมีทักษะการทำงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์และมีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง นักเรียนแกนนำทุกคนสามารถถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง นักเรียนแกนนำมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาจนใน 2 ปีที่ผ่านมา มีผู้เรียนที่มีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงเพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย หรือเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

ระดับ 4 ตามระดับ 3 นักเรียนแกนนำร้อยละ 25 มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายนอกสถานศึกษา นักเรียนแกนนำปฏิบัติตนให้มีคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์ตามพระบรมราโชบายของในหลวงรัชกาลที่ 10 นักเรียนแกนนำทุกคนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ

ระดับ 5 ตามระดับ 4 นักเรียนแกนนำทุกคนเป็นหลักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา นักเรียนแกนนำร้อยละ 25 เป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายนอกสถานศึกษา นักเรียนแกนนำทุกคนเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและบูรณาการศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ นักเรียนแกนนำทุกคนสามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และธำรงวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจของท้องถิ่นและสถาบันหลักของชาติ

องค์ประกอบ 1.4 คณะกรรมการสถานศึกษา

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคน ตระหนักในความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับ 2 ตามระดับ 1 และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนรับรู้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

ระดับ 3 ตามระดับ 2 และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนเห็นคุณค่าและศรัทธา

ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคน มีส่วนร่วมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

ระดับ 4 ตามระดับ 3 และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคน มีส่วนร่วมสนับสนุน และสืบสานกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนรับทราบการรายงานผล การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

ระดับ 5 ตามระดับ 4 และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วม และสนับสนุนกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนส่งเสริมและสนับสนุนการสืบสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาให้มีความยั่งยืน

ด้านที่ 2 การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

องค์ประกอบ 2.1 อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีผู้รับผิดชอบการใช้ปรับปรุง ดูแล รักษาอาคาร สถานที่ อาคารต่าง ๆ และมีการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ระดับ 2 ตามระดับ 1 มีแผนงาน/โครงการ/งบประมาณในการพัฒนาปรับใช้อาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกปีการศึกษา

ระดับ 3 ตามระดับ 2 มีศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จำนวน 1 ศูนย์ที่มีบรรยากาศและกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงและการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติอย่างเหมาะสม มีแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างน้อยจำนวน 1 แผนผัง ที่มีความถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน และเข้าใจ สภาพแวดล้อมมีความสะอาดร่มรื่น ปลอดภัย

ระดับ 4 ตามระดับ 3 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการใช้ศูนย์รวมข้อมูลในการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียน มีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง

ระดับ 5 ตามระดับ 4 ชุมชน องค์กร ภาคีเครือข่ายหรือหน่วยงานอื่นใช้ประโยชน์ ศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 1 ครั้ง/ภาคเรียน ชุมชน องค์กร ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ดูแลรักษา และพัฒนาอาคารสถานที่ ชุมชน องค์กร ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานอื่นมีความพึงพอใจและใช้ประโยชน์อาคารสถานที่อย่างน้อย 1 ครั้ง/ภาคเรียน

องค์ประกอบที่ 2.2 แหล่งเรียนรู้/ ฐานการเรียนรู้และหรือกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีแหล่งเรียนรู้หรือฐานการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง ทั้งภายในและ/หรือภายนอกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท ภูมิสังคมของสถานศึกษาและมีการจัดการ อยู่อย่างพอเพียง

ระดับ 2 ตามระดับ 1 และมีสื่อประกอบการเรียนรู้ประจำทุกแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสื่อความได้ถูกต้องและเพียงพอ

ระดับ 3 ตามระดับ 2 และมีครูแกนนำอย่างน้อย 1 คน นักเรียนแกนนำอย่างน้อย 3 คน เป็นวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ที่สื่อสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจน มีแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของทุกแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องและชัดเจน สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุตามจุดประสงค์

ระดับ 4 ตามระดับ 3 และฐานการเรียนรู้ทุกฐานสอดคล้องกับการเสริมสร้างผู้เรียน ให้มีคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวง รัชกาลที่ 10 ครบทั้ง 4 ด้าน ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเป็นวิทยากรอธิบายการใช้ประโยชน์จาก แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเสริมสร้าง อุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

ระดับ 5 ตามระดับ 4 และมีการประเมินผลและสรุปผลประเมินผลทุกแหล่งเรียนรู้/ ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ทุกแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลนำมาปรับปรุงพัฒนา หรือต่อยอดฐานการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้/กิจกรรม การเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทุกแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้มีการปรับปรุง พัฒนาให้สอดคล้องกับการมุ่งสร้างผู้เรียนให้มีคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 ครบทั้ง 4 ด้านให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ชุมชน หน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ใช้แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ในการเสริมสร้างพัฒนา และ/หรือต่อยอด การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ด้านที่ 3 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

องค์ประกอบ 3.1 ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีเครือข่ายการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวนอย่างน้อย 1 แห่งมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย จำนวน 1 แห่ง

ระดับ 2 ตามระดับ 1 และมีประสบการณ์ในการรับหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน/สถานศึกษามาศึกษาดูงานจำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง/ภาคเรียน

ระดับ 3 ตามระดับ 2 และสามารถบริหารจัดการเพื่อรองรับการขอศึกษาดูงานจากหน่วยงาน /องค์กร /ชุมชน /สถานศึกษา โดยไม่กระทบภารกิจหลักของสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง/ภาคเรียน

ระดับ 4 ตามระดับ 3 และเป็นสถานศึกษาแกนนำในการพัฒนาเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง/ภาคเรียน

ระดับ 5 ตามระดับ 4 และสามารถเป็นพี่เลี้ยงพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือพัฒนาหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนได้ยอมรับและเห็นผลสำเร็จเชิงประจักษ์อย่างน้อยจำนวน 1 แห่ง

องค์ประกอบ 3.2 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่สังกัดและ/หรือหน่วยงานภายนอก (ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน)

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ ไม่น้อยกว่า 3 กิจกรรม

ระดับ 2 ตามระดับ 1 และประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้และ/หรือรับการสนับสนุนเพื่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงาน/แห่ง

ระดับ 3 ตามระดับ 2 และมีวิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กับหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่า 3 วิธี/แนวทาง/กิจกรรม

ระดับ 4 ตามระดับ 3 และมีหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงานให้การยอมรับและร่วมมือกับสถานศึกษาในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งภายในสถานศึกษาและสู่ภายนอกสถานศึกษา

ระดับ 5 ตามระดับ 4 และประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจนพัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือพัฒนาหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนได้รับการยอมรับและเห็นผลสำเร็จเชิงประจักษ์ อย่างน้อย 1 แห่ง

5.6 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

5.6.1 ผู้บริหารเป็นผู้บริหารมืออาชีพ บริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน มีการพัฒนานวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น

- 1) ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง
- 2) ผู้บริหารปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีคุณภาพ

- 4) ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท ภูมิสังคม ผู้เรียน ท้องถิ่นและพหุวัฒนธรรม

- 5) ผู้บริหารพัฒนานวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและบูรณาการศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

- 6) ผู้บริหารเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (PLC) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้บรรลุวัตถุประสงค์

- 7) ผู้บริหารขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

- 8) ผู้บริหารมีความสัมพันธ์อันดีและเป็นที่ยอมรับของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานอื่น

- 9) ผู้บริหารมีการพัฒนานวัตกรรม/รูปแบบ/ วิธีการบริหารจัดการสถานศึกษา และ/หรือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ยอมรับ และเผยแพร่ผ่านวิธีการที่เหมาะสม

5.6.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน มีการพัฒนานวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบูรณาการศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์จนเป็นผลงานที่มีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับ

1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง

2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแบบอย่างที่ดี

3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท ภูมิสังคม ผู้เรียน ท้องถิ่น และพหุวัฒนธรรม

4) ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงและโลกในศตวรรษที่ 21 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างหลากหลาย และเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้

5) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้ฐานการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง มีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติอย่างเหมาะสม

6) ครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอยู่พอเพียงได้ตามบริบท ภูมิสังคม ผู้เรียน ท้องถิ่นและพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษา

7) ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนานวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและบูรณาการศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นที่ยอมรับ

8) ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (PLC) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

9) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมมือในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

10) ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสัมพันธ์อันดีและเป็นที่ยอมรับของครู นักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน ภาครัฐเอกชน และหน่วยงานอื่น

11) ครู และบุคลากรทางการศึกษา เผยแพร่สื่อ/นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านวิธีการที่เหมาะสม

5.6.3 นักเรียนมีความรู้ทักษะการคิด และทักษะการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง มีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติสามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และดำรงวัฒนธรรมความภาคภูมิใจของท้องถิ่นและสถาบันหลักของชาติ

1) นักเรียนตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

2) นักเรียนแกนนำมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง

3) นักเรียนแกนนำปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแบบอย่างที่ดี

4) นักเรียนแกนนำมีความสามารถในการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) นักเรียนแกนนำมีทักษะการคิด ทักษะการทำงาน ทักษะความสามารถในการถอด

บทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์

6) นักเรียนแกนนำเกิดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง มีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติอย่างเหมาะสม

7) นักเรียนแกนนำมีคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์ตามแนวพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาของรัชกาลที่ 10

8) นักเรียนแกนนำมีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และดำรงวัฒนธรรมความภาคภูมิใจของท้องถิ่น และสถาบันหลักของชาติ

9) นักเรียนแกนนำมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

5.6.4 คณะกรรมการสถานศึกษาตระหนักในความสำคัญ และเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และสืบสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องจนสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ

1) คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและเห็นคุณค่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นคุณค่า และศรัทธาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

3) คณะกรรมการสถานศึกษาให้การสนับสนุน ส่งเสริม และสืบสานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาจนเห็นผล

4) คณะกรรมการสถานศึกษาให้การสนับสนุน ส่งเสริม และสืบสานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสู่ภายนอกสถานศึกษาจนเห็นผล

5.6.5 อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) อาคาร สถานที่ที่มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย และเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการดูแลรักษา และปรับใช้อาคารสถานที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) มีศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีสื่อ อุปกรณ์เนื้อหาสาระ/องค์ความรู้และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) มีแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับบริบท ภูมิสังคม และท้องถิ่น
- 5) ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร และสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ
- 6) ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่นสามารถใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมดูแลรักษา และพัฒนาอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.6.6 แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้สอดคล้องกับบริบท และภูมิสังคมของสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียง การมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติและการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์ตามแนวพระบรมราโชบายด้านการศึกษารัชกาลที่ 10

- 1) แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ทั้งภายในและ/หรือภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับบริบทและภูมิสังคมของสถานศึกษา เหมาะสมในการเสริมสร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียง และการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์ตามแนวพระบรมราโชบายด้านการศึกษารัชกาลที่ 10
- 2) แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้มีสื่ออุปกรณ์ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และองค์ความรู้ที่ครบถ้วนและเอื้อต่อการสร้างเสริมผู้เรียนให้มีอุปนิสัยอย่างพอเพียง
- 3) มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องและชัดเจน สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์
- 4) มีวิทยากรรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ที่สามารถสื่อสารได้ถูกต้อง และชัดเจน

5) บุคลากรในสถานศึกษาสามารถเป็นวิทยากรอธิบายการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงได้ถูกต้อง และชัดเจน

6) มีการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5.6.7 สถานศึกษามีความสัมพันธ์อันดีกับสถานศึกษาอื่น หน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ประสบผลสำเร็จ

1) สถานศึกษามีเครือข่ายการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเพื่อรองรับการศึกษาดูงานของสถานศึกษาอื่น/หน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ โดยไม่กระทบภารกิจหลักของสถานศึกษา

3) สถานศึกษาเป็นแกนนำของสถานศึกษาอื่น/หน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/เครือข่ายต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) สถานศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือ พัฒนาหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนได้รับการยอมรับและเห็นผลสำเร็จเชิงประจักษ์ อย่างน้อย 1 แห่ง

5.6.8 สถานศึกษามีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต้นสังกัด/หรือหน่วยงานภายนอก ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาได้ประสบผลสำเร็จ

1) สถานศึกษามีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ

2) สถานศึกษาประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้และ/หรือ รับการสนับสนุนในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

3) สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4) สถานศึกษาได้รับการยอมรับ และความร่วมมือจากหน่วยงาน/ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา

5) สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ /ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ จนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือ พัฒนาหน่วยงาน/

ชุมชน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนได้รับการยอมรับ และเห็นผลสำเร็จเชิงประจักษ์อย่างน้อย 1 แห่ง

6. บริบทสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

6.1 วิสัยทัศน์ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ “ประชาชนจังหวัดแพร่ทุกช่วงวัย ได้รับโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม บนรากฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2 พันธกิจ

6.2.1 จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามลำดับ ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และยกระดับการศึกษาของประชาชน ให้สามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีสมรรถนะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

6.2.2 ส่งเสริม และสนับสนุนผลิตและพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้และสถานการณ์การพัฒนาของประเทศ

6.2.3 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา

6.2.4 สร้างและประสานความร่วมมือเชิงรุกกับภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกรูปแบบทุกที่ทุกเวลา

6.2.5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีความทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

6.2.6 พัฒนาและยกระดับศักยภาพบุคลากรทุกประเภท ทุกระดับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

6.3 อำนาจหน้าที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มีดังนี้

6.3.1 จัดทำยุทธศาสตร์เป้าหมายและแผนพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้ในจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษาแผนการศึกษาชาติแผนพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพของท้องถิ่นและชุมชน

6.3.2 ศึกษาวิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

6.3.3 วิเคราะห์จัดตั้งจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายที่จัดส่งเสริมการเรียนรู้

- 6.3.4 ประสานส่งเสริมสนับสนุนการส่งเสริมการเรียนรู้ของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
- 6.3.5 จัดระบบการประกันคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด
- 6.3.6 ส่งเสริมสนับสนุนการเทียบโอนผลการเรียนการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์และการเทียบระดับการศึกษา
- 6.3.7 ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
- 6.3.8 ระดมทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
- 6.3.9 ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้
- 6.3.10 พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาและภาคีเครือข่าย
- 6.3.11 ส่งเสริม สนับสนุน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานนโยบายพิเศษของรัฐบาล และงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
- 6.3.12 กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการเรียนรู้
- 6.3.13 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- 6.4 โครงสร้างการบริหารสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
  - ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 29 เมษายน 2551 เรื่อง การจัดโครงสร้างของสำนักงาน กศน. จังหวัด (เดิม) มีโครงสร้างแบ่งเป็น 7 กลุ่มงาน ดังนี้
    - 6.4.1 กลุ่มงานอำนวยการ ประกอบด้วย
      - 1) งานบริหารทั่วไป
      - 2) งานบริหารบุคคล
      - 3) งานบริหารการเงินและสินทรัพย์
      - 4) งานประชาสัมพันธ์
    - 6.4.2 กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา ประกอบด้วย
      - 1) งานยุทธศาสตร์และแผนงาน
      - 2) งานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน
      - 3) งานงบประมาณและระดมทรัพยากร
      - 4) งานพัฒนายุทธศาสตร์
    - 6.4.3 กลุ่มส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ประกอบด้วย
      - 1) งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
      - 2) งานส่งเสริมการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพ
      - 3) งานส่งเสริมการเทียบโอนการศึกษา/งานเทียบระดับการศึกษา

- 4) งานศูนย์ปรึกษาแนะนำ (Advice Center)
- 6.4.4 กลุ่มส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย
  - 1) งานส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
  - 2) งานส่งเสริมนิทรรศการและเผยแพร่
- 6.4.5 กลุ่มส่งเสริมภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ประกอบด้วย
  - 1) งานส่งเสริมภาคีเครือข่าย
  - 2) งานกิจการพิเศษ
- 6.4.6 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลฯ ประกอบด้วย
  - 1) งานนิเทศติดตามและพัฒนาระบบบริหารและกระบวนการเรียนรู้
  - 2) งานส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 6.4.7 กลุ่มตรวจสอบภายใน
- 6.5 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มี 8 แห่ง ดังนี้
  - 6.5.1 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองแพร่
  - 6.5.2 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสูงเม่น
  - 6.5.3 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเด่นชัย
  - 6.5.4 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอลอง
  - 6.5.5 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอวังชิ้น
  - 6.5.6 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอร้องกวาง
  - 6.5.7 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง
  - 6.5.8 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองม่วงไข่
- 6.6 อำนวยการหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีดังนี้
  - 6.6.1 จัดส่งเสริมการเรียนรู้
  - 6.6.2 ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
  - 6.6.3 ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
- 6.7 โครงสร้างการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มี 3 กลุ่มงาน ดังนี้
  - 6.7.1 กลุ่มงานอำนวยการ ประกอบด้วย
    - 1) งานธุรการและงานสารบรรณ
    - 2) งานการเงินและบัญชี
    - 3) งานพัสดุ
    - 4) งานอาคารสถานที่และยานพาหนะ
    - 5) งานงบประมาณและระดมทรัพยากร

- 6) งานแผนงานและโครงการ
  - 7) งานข้อมูลสารสนเทศและการรายงาน
  - 8) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา
  - 9) งานบุคลากร
  - 10) งานสวัสดิการ
  - 11) งานประชาสัมพันธ์
  - 12) งานควบคุมภายใน
  - 13) งานนิเทศ ติดตามและประเมินผล
  - 14) งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 6.7.2 กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ ประกอบด้วย
- 1) งานจัดการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ ประกอบด้วย
    - งานจัดการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ
    - งานทะเบียนและวัดผล
    - การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำ
    - งานส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ
    - งานจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น
    - งานการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ
    - งานการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
    - การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน
  - 2) งานจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
    - งานห้องสมุดประชาชน
    - งานจัดพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
    - งานการศึกษาเคลื่อนที่
  - 3) กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจกรรมพิเศษ ประกอบด้วย
    - งานส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่าย
    - งานกิจการพิเศษ (โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, งานการป้องกัน แก้ไข ภัยพิบัติ/โรคเอดส์, งานการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย, งานการ สนับสนุน ส่งเสริมนโยบายจังหวัด/อำเภอ, งานกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด)

7. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ดังนี้

ณัฐพรรณ ขาวล้วน (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตาม ขนาด ที่ตั้งและการได้รับรางวัล และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนา ผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 132 โรงเรียน ซึ่ง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมการพัฒนา ผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมีระดับการปฏิบัติ สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผน และด้านการจัดสรรทรัพยากร สนับสนุนนโยบายและแผนตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาจำแนกตามขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันและที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกับที่มีที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล มีการพัฒนาผู้เรียนตามนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบที่ได้รับรางวัลจากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบาย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัลมีการพัฒนาผู้เรียน ตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ประเมินและ ปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนรองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน และได้การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผนตามระดับข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียน ตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ที่สำคัญคือ ควรมีการประเมินผลงานโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะทราบผลและวางแผนในการปรับปรุงงานนั้นให้ดีขึ้น

อุณรัตน์ เสมามิ่ง (2560) ได้ศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาโรงเรียนเซนต์ยอเซฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนว

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารวิชาการ สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ในด้านการบริหารวิชาการ โรงเรียนมีปัญหาการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งแต่งตั้งบุคลากรภายในสถานศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ในการนิเทศ ติดตาม ด้านการบริหารงบประมาณพบว่า โรงเรียนมีปัญหาขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับงบประมาณ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ให้มีการวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ตรวจสอบการใช้งบประมาณ โดยการสรุปโครงการพร้อมทั้งวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนา ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า โรงเรียนมีปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ควรมีการจัดอบรม เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและเป็นระบบ รวมทั้งจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า โรงเรียนมีปัญหา การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน บุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการความเสี่ยง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาน้อย ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการวางแผนและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบควบคุมภายใน การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการพัฒนาการศึกษาให้สาธารณชนทราบ

ฉัตรชัย ตั้งสีทอง พิกุล ภูมิโคกรักษ์ และณณมล ศักดิ์ปกรณกานต์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา

พอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงมี 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบปี 2554 – 2556 จำนวน 4 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ 2) ผู้บริหารหัวหน้าวิชาการและกรรมการสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียงปี 2550 - 2559 จำนวน 355 โรงเรียน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ Focus Group Discussion กลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และผู้บริหารระดับปฏิบัติการ จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรายด้าน และต้องนำมากำหนดกรอบแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จรวม 32 ประเด็นการพัฒนา 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงใช้วิธีการพัฒนาด้วยตนเอง และ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง พบว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อรรวรรณ ป้อมคำ (2561) ได้ศึกษา การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวคิด แนวปฏิบัติการขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ กลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แล้วคัดเลือกศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรณีศึกษา โดยการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำเสนอผลงานของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview)

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวการพัฒนาเป็น 2 แนวทาง (1) การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำและบริหารจัดการศึกษาในทุกมิติ มอบหมายให้คณะครูน้อมนำมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการทำงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กิจกรรมในสถานศึกษา พัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียงและดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการอย่างมีระบบทั้งโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จนพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้าน (2) การดำเนินการโครงการอื่น ๆ แล้วนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาเป็นหลักคิด หลักปฏิบัติในการบริหารจัดการศึกษาเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) แนวปฏิบัติการขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมในโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นที่ 4 การเปลี่ยนแปลงบริบท ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่าย

วิไลวัลย์ พรหมมา (2562) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แบ่งออกเป็น 2 ระยะประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 438 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ให้ข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าดัชนีความต้องการความจำเป็น (PNI modified) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม

อยู่ในระดับปานกลาง และสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหน่วยการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 8 ตัวชี้วัด 2) ด้านการบูรณาการหลักของเศรษฐกิจพอเพียง มี 8 ตัวชี้วัด 3) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 6 ตัวชี้วัด และ 4) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ตัวชี้วัด ผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

กาญจนา วิเชียรศรี กฤตยากร ลดาวัลย์ และ วิมลพร สุวรรณแสนทวี (2563) ได้ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร ครู ครูอาสาสมัครฯ และครู กศน.ตำบล จำนวน 187 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T – test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F – test) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมในรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ควรมีการบริหารจัดการที่ดี ให้การดำเนินงานด้านการบริหารอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ควรมีการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ครูมีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา จัดให้มี

การพัฒนาบุคลากรแบบให้เห็นผลจริงและสถานศึกษามีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

เกศศินี ศรีสาธร (2563) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้วย 6 P MODEL ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการบริหารสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนาและสร้างรูปแบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ และ 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้วย 6 P MODEL ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเคราะห์ เอกสารวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี สภาพปัจจุบันพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไป สภาพที่พึงประสงค์พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านบริหารงานงบประมาณ และแนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า (1) ด้านการบริหารงานทั่วไปสถานศึกษาต้องจัดทำแผนการพัฒนาและดำเนินการพัฒนาอาคารสถานที่โดยมีการวางแผนร่วมกับชุมชน (2) ด้านการบริหารงานบุคคลสถานศึกษาต้องมีแผนงานในการพัฒนาบุคลากรและจัดประชุม อบรม สัมมนา รวมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน (3) ด้านการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาต้องมีแผนงานวิชาการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ นวัตกรรม และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการบริหารงานงบประมาณ

สถานศึกษาต้องมีแผนงบประมาณ มีคณะกรรมการดำเนินงาน และจัดให้มีสารสนเทศด้านงบประมาณ 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลักษณ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ ประกอบด้วย 6 P MODEL ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ นิยามศัพท์เฉพาะ ส่วนที่ 2 รูปแบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การวางเป้าหมายหลัก (Purpose : P1) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process : P2) องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาบุคลากร (Personel : P3) องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาสถานที่และแหล่งเรียนรู้ (Place : P4) องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย (Partnership : P5) องค์ประกอบที่ 6 การทบทวนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Performance : P6) และกระบวนการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลักษณ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ทฤษฎีระบบ (System theory) และเทคนิคการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้รับบริการ ประชาชนและภาคีเครือข่าย มีความเห็นว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลักษณ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษด้วย 6P MODEL ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี เป็นรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลักษณ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 4) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลักษณ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษากับ 6P MODEL ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้อง

นันทวิ พุ่มเกิด ศุภชัย ทวี และทิพย์พัฒน์ สันตะวัน (2564) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ และ 3) ศึกษาแนวทางการปรับปรุงแบบบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิจัยและพัฒนาเชิงคุณภาพ มี 3 ขั้นตอน 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ศึกษาแนวทางใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ แบบเจาะจง จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการวิเคราะห์ เอกสารงานวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ คือ การสังเคราะห์ค่าคงที่ เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีรูปแบบที่มีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิดและมีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความพร้อมของบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมโรงเรียน ด้านการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด และด้านการมีศักยภาพขยายผลอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านการศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ (2) เนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและ กระบวนการบริหาร (3) เงื่อนไขความสำเร็จ 3) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปใช้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 2) แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครูของสถานศึกษาในสหวิทย ศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 9 คน ข้าราชการครู จำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ร้อยละมัชฌิมเลขคณิต

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานลดจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาตามลำดับ 2) แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย (1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา คือ ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ ควรมีการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ควรมีการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4) ด้านพัฒนาบุคลากร คือ ควรมีส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถสร้างนวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (5) ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ คือ ควรมีการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับด้านการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Lamberton (2005) ได้ศึกษา เรื่อง ความพอเพียงอย่างยั่งยืน : ความตรงกันภายในรูปแบบความยั่งยืน พบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมสำหรับมนุษยชาติ การนำแนวคิดทั้งระดับภาครัฐและเอกชนได้แสดงให้เห็นถึงความยุ่งยากที่เกี่ยวข้องในบางส่วนที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างมิติทางนิเวศวิทยา สังคมและเศรษฐกิจที่รวมกันอยู่ภายใต้การแปลความหมายร่วมกันของการพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้เป็นการพรรณนาถึงรูปแบบของความยั่งยืนที่มีความชัดเจนและมีแนวทาง เพื่อการทำการตัดสินใจเป็นการแทนที่รูปแบบมุมมองของเศรษฐกิจใหม่ของแนวทางตะวันตก ซึ่งภายในการแปลความหมาย ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับมุมมองของพุทธศาสนิกชนต่อเศรษฐกิจที่นำไปสู่รูปแบบความตรงกันภายในของความยั่งยืนที่อ้างถึงความพอเพียงอย่างยั่งยืน การศึกษากระบวนการตัดสินใจภายในการดำเนินงานขององค์กรภายใน กรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ถูกนำไปกำหนดการทำการตัดสินใจภายในกรอบความพอเพียงอย่างยั่งยืน ข้อสรุปของการศึกษาครั้งนี้ คือ แนวคิดความพอเพียงอย่างยั่งยืนจะเป็นการเสริมให้มุมมองของกฎเกณฑ์ทางเศรษฐกิจแนวใหม่ไปกำหนดอุปสรรคต่อความสำเร็จในวัตถุประสงค์ทางสังคมและนิเวศวิทยาที่จะ ถูกนำไปสู่การแปลความหมายร่วมกันของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (อ้างถึงใน วิไลวรรณ พรหมมา, 2562)

Young P.Y. (2009) ได้ศึกษาเรื่อง ประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาไทยในมุมมองที่กว้างขึ้น พบว่า ความพอเพียงในตนเองเป็นข้อสรุปของความไม่แน่ใจเป็นความสงสัยถึงเล่ห์เหลี่ยมของรัฐสวัสดิการอย่างอเมริกา ความพอเพียงในตนเองได้รับการยอมรับไปทั่วในวงจรรยาบรรณสวัสดิการทางสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอิสระและเสถียรภาพทางการเงินแต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เป็นความหมายที่ตกลงกันในทางปฏิบัติ โดยผู้จัดทำนโยบายนักวิจัยหรือผู้ให้บริการและความหมายที่ใช้บ่อยโดยไม่มีการกำหนดความหมายหัวข้อนิยามร่วมกันในความเห็นนี้ วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ให้ถึงเนื้อหาที่มีการกำหนดจากบนลงล่างของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นเป้าหมายนโยบายสังคมที่ตรงกับแผนการฝึกอบรม อาชีพที่ตรงกับแนวทางของแผนงานฝึกอาชีพให้กับผู้รับบริการที่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจการใช้ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาการกำหนดนิยามความหมายของความพอเพียงของตนเองจากล่างไปสู่บน ที่ได้รับการประชุมกลุ่มของกลุ่มผู้มีความรู้ได้ต่ำ การประชุมกลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาจากการนิยามความหมายของความพอเพียงในตนเอง ที่กำหนดจากกลุ่มผู้รับบริการ ข้อค้นพบจากการศึกษาได้เสนอแนะว่าความพอเพียงในตนเองเป็นกระบวนการของการพัฒนาทางจิตใจให้เกิดความเข้มแข็งและเรียนรู้เป้าหมาย เป็นการสร้างความก้าวหน้าไปสู่ความจริงของผลลัพธ์ทางการเงิน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แทรกเข้ามาเพื่อใช้เป็นฐานในการมอบอำนาจให้กับผู้รับบริการและการพัฒนากำลังแรงงานของชุมชน

Calkins (2009) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงช่วงระยะเวลาที่หลากหลายและดีที่สุด เพื่อนักวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า ในปัจจุบันการควบคุมทรัพยากรที่มีอยู่เศรษฐกิจและสังคมเป็นความต้องการของเหล่านักวางแผนทางสังคมเศรษฐกิจ โดยกำหนดเป็นแผน 5 ปี เพื่อการควบคุมปัญหาให้ดีที่สุด การวิเคราะห์รูปแบบความรับผิดชอบทางสังคม มีรูปแบบที่ถูกจำกัดที่จะวิเคราะห์ให้ได้หลากหลายด้วยวิธีการลองผิดลองถูก และสังคมได้ถูกละเลยจากการควบคุมนำไปสู่ความล้มเหลวในทางปฏิบัติ มีการคดโกงที่นำไปสู่ความเสี่ยงในกิจกรรมที่หลากหลาย ทางการค้า การปกครอง การลงทุน การบริโภค การขายและการผลิต รูปแบบโปรแกรม MOTAD เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการวิเคราะห์การตัดสินใจที่ซับซ้อน แต่โปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้นำไปปรับใช้กับรูปแบบความรับผิดชอบทางสังคม ในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมเหมือนเช่นที่มีอยู่ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสิ่งที่ดีที่สุด โปรแกรมป้องกันและควบคุมความเสี่ยงและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นกรณีศึกษาของตำบลในภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ที่นำไปสู่การตัดสินใจในระดับท้องถิ่นและเหล่านักวางแผนจากผู้ที่มีมุมมองในด้านที่ดี โดยการสร้างแผนระยะ 5 ปี เพื่อป้องกันสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
- 2) เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
- 3) เพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
- 4) เพื่อประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ในการดำเนินการศึกษาครั้งนี้ใช้เวลา 12 เดือน ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2566 ถึงเดือน มกราคม 2567 โดยนำเสนอวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

- 1.1.1 ข้าราชการครู จำนวน 8 คน

- 1.1.2 บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน

- 1.1.3 ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน

- 1.1.4 ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน

รวมทั้งสิ้น 34 คน

ผู้ศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

- 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

- 1.2.1 ด้านการบริหารจัดการ
- 1.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร
- 1.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2.5 ด้านการถอดบทเรียน
- 1.2.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้
- 1.2.7 ด้านการเผยแพร่

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุป โดยจำแนกข้อมูลตามประเด็น ตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในรูปแบบของความเรียง

2. ตอนที่ 2 เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

- 2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
  - 2.1.2 ข้าราชการครู จำนวน 8 คน
  - 2.1.3 บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน
  - 2.1.4 ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน
  - 2.1.5 ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน
- รวมทั้งสิ้น 37 คน

ผู้ศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้ เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

- 2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ
- 2.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร
- 2.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.5 ด้านการถอดบทเรียน

2.2.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้

2.2.7 ด้านการเผยแพร่

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกข้อมูลตามประเด็น ตรวจสอบครบสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในรูปแบบความเรียง

3. ตอนที่ 3 เพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

3.1 ผู้ให้ข้อมูล

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน

3.1.2 ข้าราชการครู จำนวน 8 คน

3.1.3 บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน

3.1.4 ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน

3.1.5 ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน

รวมทั้งสิ้น 37 คน

ผู้ศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ตามประเด็นที่กำหนดไว้ เพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

เพื่อยกระดับการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

3.2.1 ด้านการบริหารจัดการ

3.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

3.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2.5 ด้านการถอดบทเรียน

3.2.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้

3.2.7 ด้านการเผยแพร่

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกข้อมูลตามประเด็น ตรวจสอบครบสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในรูปแบบความเรียง

4. ตอนที่ 4 เพื่อประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

4.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

- 4.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
- 4.1.2 ข้าราชการครู จำนวน 8 คน
- 4.1.3 บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน
- 4.1.4 ครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน
- 4.1.5 ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน
- 4.1.6 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน
- 4.1.7 ผู้เรียน จำนวน 5 คน
- รวมทั้งสิ้น 47 คน

ผู้ศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview or Formal Interview) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

เพื่อประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

- 4.2.1 ด้านการบริหารจัดการ
- 4.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร
- 4.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.2.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.2.5 ด้านการถอดบทเรียน
- 4.2.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้
- 4.2.7 ด้านการเผยแพร่

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกข้อมูลตามประเด็น ตรวจสอบครบสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในรูปแบบความเรียง

5. ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษา 1) หนึ่งเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 2) เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 3) เพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 4) เพื่อประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มีวิธีดำเนินการสร้างแบบสนทนากลุ่ม ดังนี้

5.1 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มและการสังเกตและการสัมภาษณ์

5.2 สร้างแบบสนทนา การสังเกตและการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด

5.3 นำแบบสนทนากลุ่ม แบบการสังเกตและแบบการสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) นางอัญชลี ธรรมะวิธิกุล อดีตหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2) นางสาวไข่แก้ว ปวงคำคง ผู้ทรงคุณวุฒิกระทรวงศึกษาธิการ

3) ดร.วิเลชา ลีสุวรรณ์ อดีตรองเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสนทนากลุ่มให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ตอนที่ 2 การจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ผลการศึกษาตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จากการสนทนากลุ่ม ประชากร จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ข้าราชการครู จำนวน 8 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน สรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 บุคลากร พบว่า บุคลากรที่มีไม่เพียงพอ บุคลากรรับผิดชอบหลายหน้าที่/หลายด้าน บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรยังขาดความรู้ในเรื่องการพัฒนานวัตกรรม บุคลากรยังขาดความรู้ในเรื่องการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา บุคลากรผู้บริหารขาดการบริหารจัดการที่ดีครบวงจรในศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง ขาดการวางแผนบริหารจัดการที่ครอบคลุม ขาดความต่อเนื่องในกิจกรรมการเรียนรู้

บุคลากรครูบางคนขาดการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างถูกต้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บุคลากรครูบางคนขาดความตระหนักในการทำกิจกรรม โดยปฏิบัติตามคำสั่งหรือภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น บุคลากรผู้เรียนมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง บุคลากรผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง บุคลากรผู้เรียนขาดความตระหนักในสำคัญของการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรคณะกรรมการสถานศึกษาไม่เข้าร่วมการประชุมในแต่ละวาระ ทำให้ไม่ครบองค์ประชุม ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และบุคลากรคณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนขาดความเข้าใจในบทบาทภารกิจหรือบริบทของสถานศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานไม่เต็มที่

1.2 อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า อาคารมีสภาพทรุดโทรม บางที่ไม่เป็นเอกเทศอาศัยอยู่กับหน่วยงานอื่น อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม มีพื้นที่กว้างเกินไป บางที่แคบเกินไป สถานศึกษาบางแห่งยังขาดการพัฒนาศูนย์รวมข้อมูลด้านเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีการบริหารจัดการเรื่องการพัฒนาปรับปรุงให้มีความสอดคล้องต่อการจัดกิจกรรม สถานศึกษาบางแห่งจัดสภาพอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สะอาด ร่มรื่น แต่ขาดการจัดมุมฐานการเรียนรู้ สำหรับให้ผู้เรียนและผู้สนใจมาเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 งบประมาณและการระดมทรัพยากร พบว่า การจัดสรรงบประมาณไม่ทันต่อความต้องการของสถานศึกษา ขาดการระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการ ขาดการกระจายงบประมาณสู่แหล่งการเรียนรู้ใหม่ ขาดการวางแผนการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานเครือข่ายอื่น เพื่อนำมาบูรณาการทำงานร่วมกัน และบางห้วงเวลาขาดการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้เนื่องจากการต้องปฏิบัติภารกิจเร่งด่วนอื่น

1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ พบว่า สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไม่ทันสมัย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์บางส่วนเกิดการชำรุดเสียหาย และ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ขาดความหลากหลาย

1.5 แหล่งเรียนรู้ พบว่า ขาดศูนย์รวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ยังขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บางแห่งขาดความพร้อมในเรื่องของการบริหารจัดการพื้นที่ ขาดการประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้บางแห่งไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บางแห่งขาดระบบบริหารจัดการในการประสานงาน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกลุ่มเป้าหมายบางส่วนเข้าไม่ถึงแหล่งเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนที่อยู่พื้นที่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางหรือเข้ามาเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่

1.6 ภาควิชาเครือข่ายและการประสานภาควิชาเครือข่าย พบว่า ภาควิชาเครือข่ายบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการจัดกิจกรรม ภาควิชาเครือข่ายบางแห่งยังขาดการสนับสนุนและผลักดัน

ในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาคีเครือข่ายไม่มีการวางแผนในการประสานงานบางแห่ง ไม่มีการจัดทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.1 ศาสตร์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ องค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีดำเนินชีวิตของชาวบ้าน พบว่า สถานศึกษาได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียน เนื้อเรื่องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่บางสถานศึกษาขาดการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสถานศึกษาไม่ได้รวบรวมจัดทำเนียบภูมิปัญญาชาวบ้าน บางสถานศึกษามีการสืบทอดศาสตร์ชาวบ้านและภูมิปัญญาชาวบ้านน้อย บางสถานศึกษายังไม่มีการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้าน แต่ละประเภทให้เป็นหมวดหมู่และจัดทำพิกัดที่ตั้งให้เป็นปัจจุบัน บางสถานศึกษาขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ

2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระหรือสาระการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหลักสูตรรายวิชาพบว่า มีหลักสูตรในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความยาวมากเกินไปสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย หลักสูตรขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาให้ทันสมัย มีทางเลือกของการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย ในการสืบหาข้อมูลประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง แต่ยังขาดการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลให้เกิดความน่าเชื่อถือ ไม่มีการคัดกรองข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลก่อนที่จะมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบางสถานศึกษาให้บริการสืบค้นข้อมูลองค์ความรู้ในอินเทอร์เน็ต

2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่ 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์ คือ หลักการทรงงาน 2) ความรู้จากโครงการพระราชดำริ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 4,000 โครงการ 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้พระราชทานข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือน และให้สติ พบว่า มีการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการสอดแทรกในเรื่องของศาสตร์พระราชากับผู้เรียนและผู้เรียนยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องศาสตร์พระราชอย่างแท้จริง มีการนำความรู้เรื่องพระราชกรณียกิจไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียน แต่ยังไม่ตรงตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ในการดำเนินงานมีการนำความรู้ในเรื่องโครงการพระราชดำริไปให้ความรู้กับผู้เรียนแต่ยังขาดความต่อเนื่องในการถ่ายทอดความรู้ ขาดการสอดแทรกและบูรณาการองค์ความรู้ทั้ง 3 ศาสตร์ โดยผู้เรียนบางคนมีความรู้จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสต่าง ๆ แต่ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติตามในชีวิตของตนได้ ไม่มีความเข้าใจลึกซึ้งในการนำหลักการทรงงานของพระองค์มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ไม่สามารถเชื่อมโยงในหลักการทรงงานของพระองค์เข้ามาใช้ตามหลักสูตรการเรียนรู้รายวิชาของสถานศึกษา และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังขาดการนำสื่อการเรียนรู้มาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.1 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า มีแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างชัดเจน งบประมาณที่ได้รับในการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ขาดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และบูรณาการกับสภาพปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน มีการจัดกิจกรรมกลุ่มสนใจระยะสั้นและการฝึกอบรมและมีการจัดกิจกรรมตามนโยบาย แต่บางแห่งยังขาดแคลนการนำความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสอดแทรกในการจัดกิจกรรม

3.1.2 การจัดการความรู้ พบว่า บุคลากรบางส่วนมีความรู้และทักษะประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ยังขาดการรวบรวมองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นระบบ ส่วนของผู้เรียนยังขาดการเชื่อมโยงความรู้ในเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ทั้งใน ภาควิชา และภาคปฏิบัติในและนอกพื้นที่ โดยมีวิทยากรภายนอกมาอบรมให้ความรู้และบางส่วนให้ความรู้ในการจัดการอบรมโดยครู

3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ พบว่า บางสถานศึกษามีการไปศึกษาดูงานแต่ยังขาดงบประมาณและงบประมาณไม่เพียงพอในการไปศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ บางสถานศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ ขาดการติดตามและประสานงานกับปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ ขาดการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และบางสถานศึกษามีการศึกษาดูงานแต่ในระหว่างการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริงในฐานการเรียนรู้นั้นอย่างแท้จริง ทำให้ขาดทักษะการปฏิบัติจากการศึกษาดูงาน

3.1.4 การจัดเวทีประชาคม พบว่า มีการจัดเวทีประชาคมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่ในการจัดเวทีประชาคมหน่วยงานที่จัดกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมไม่เล็งเห็นความสำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงอายุของผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมที่มีความหลากหลาย การเข้าร่วมเวทีประชาคมยังขาดความต่อเนื่อง ขาดการทำบันทึกรายงานการจัดเวทีประชาคม การจัดเวทีประชาคมมีทั้งสถานศึกษาจัดเองและร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายช่วยกันจัด โดยนำข้อมูลที่ได้จากการทำเวทีประชาคมมาใช้ในการวางแผนและออกแบบในการจัดกิจกรรมแต่ไม่สามารถจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนได้ครบทุกความต้องการ ครูบางคนขาดการเข้าร่วมเวทีประชาคมทำให้ ขาดการรับรู้ในความต้องการของพื้นที่ ปัญหาของพื้นที่และผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมบางส่วนยังยึดติดกับสิ่งอำนวยความสะดวก

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า มีการประเมินผลแบบความพึงพอใจและการประเมินชิ้นงาน แต่ไม่มีการนำผลการประเมินไปพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านหลักกระบวนการ PDCA บางแห่ง

หลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ยังไม่ครอบคลุม ครอบคลุม ขาดการเผยแพร่ ไม่มีการจัดแสดงผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับประยุกต์ใช้ และยังขาดการจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง พบว่า ผู้เรียนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันของชาติ แต่ผู้เรียนบางส่วนยังไม่เข้าถึงความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง และผู้เรียนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักถึงความสำคัญในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง ไม่พร้อมที่จะรับรู้และทำความเข้าใจที่จะเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เรียนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันของชาติ แต่ผู้เรียนบางส่วนเกิดการเรียนรู้แต่ไม่นำไปปฏิบัติ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวย เวลาไม่เอื้ออำนวย สถานที่และวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตไม่เอื้ออำนวย และมีผู้เรียนบางส่วนไม่เห็นประโยชน์และไม่เห็นความสำคัญในการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต พบว่า ผู้เรียนบางส่วน นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันของชาติ แต่ยังขาดความถูกต้องของการนำไปปฏิบัติตามบริบทวิถีการดำรงชีวิต ผู้เรียนขาดการนำความรู้ไปขยายผลให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้นำที่สามารถนำไปขยายผลในชุมชนได้ผู้เรียนบางส่วนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาตนเองด้านอาชีพ และยังมีผู้เรียนบางส่วนขาดศักยภาพและทางเลือกในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเอง

4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ พบว่า ผู้เรียนบางส่วนขาดการคิดวิเคราะห์รับข้อมูลข่าวสาร ผู้เรียนบางส่วนขาดการนำความรู้ไปขยายผลให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม และมีผู้เรียนจำนวนหนึ่งที่มีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปขับเคลื่อนขยายผลในชุมชน ผู้เรียนมีการออม มีการทำบัญชีครัวเรือน มีการช่วยเหลือสังคม ชุมชน ที่ตนเองพักอาศัยอยู่ และมีจิตอาสาพัฒนาชุมชน แต่ก็มีผู้เรียนบางส่วน เช่น กลุ่มเยาวชน

ยังมีส่วนหนึ่งที่ขาดคุณธรรมพื้นฐาน ขาดวินัยในการเข้าร่วมกิจกรรม ขาดความสามัคคี และขาดการมีส่วนร่วม

5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สถานศึกษาบางแห่ง ยังไม่มีการถอดบทเรียนในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานการจัดการเรียนรู้ เพราะครู และผู้เรียนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาบางแห่งขาดการบูรณาการด้านการถอดบทเรียนให้ครอบคลุมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีบางสถานศึกษาได้ดำเนินการถอดบทเรียนกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จและนำไปถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสถานศึกษาอื่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา สถานศึกษาบางแห่งขาดกระบวนการถอดบทเรียนตามลำดับขั้นตอน ในการถอดบทเรียนที่ถูกต้องและขาดการรวบรวมข้อมูลจากการถอดบทเรียน นำไปพัฒนาปรับปรุงให้เป็นข้อมูลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการต่อไป

6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาบางแห่งมีนวัตกรรม รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีการพัฒนาในรูปแบบใหม่ และขาดการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาด้านการสร้างนวัตกรรม และการพัฒนาด้านนวัตกรรมยังขาดความต่อเนื่อง นวัตกรรมยังขาดความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนวัตกรรม/รูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่ดึงดูดและน่าสนใจ แต่มีสถานศึกษาบางแห่ง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ PDCA มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบเฉพาะ เช่น LONG Model, Prompt care ระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน เป็นต้น และสถานศึกษาบางแห่งมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้ฐานการเรียนรู้ โดยการพาผู้เรียนทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่อง ไปศึกษาดูงานพื้นที่จริง พร้อมทั้งมีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี แต่ยังขาดความหลากหลายในกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษาบางแห่งมีวิธีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา เศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางช่องทางออนไลน์ เช่น Google Classroom, LINE กลุ่มตำบล และ Facebook ห้องเรียนออนไลน์ เป็นต้น และสถานศึกษาบางแห่งขาดความต่อเนื่องในการดูแลระบบ และประชาสัมพันธ์กลุ่มเป้าหมายให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ จากแหล่งเรียนเพื่อพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ

7. ด้านการเผยแพร่ พบว่า มีการเผยแพร่ข่าวสารด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดนิทรรศการเผยแพร่ เผยแพร่ออนไลน์ Fanpage, LINE เว็บไซต์ เช่น การเลี้ยงไส้เดือน การทำเตาชีวมวล การทำโครงการเตารักษ์โลก ทุ่งเพาะรักษโลก การประดิษฐ์ของเหลือใช้จากผ้า ธนาคารน้ำใต้ดิน ปุ๋ยหมักชีวภาพ เป็นต้น แต่การเผยแพร่ยังไม่หลากหลายและครอบคลุมให้กับภาคีเครือข่าย และการเผยแพร่สู่สังคมให้ได้รับรู้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการจัดกิจกรรม อีกทั้งยังขาดเจ้าหน้าที่

ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านสื่อเทคโนโลยีในการเผยแพร่ ยังขาดระบบการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์

ผลการศึกษา ตอนที่ 2 การจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จากการสนทนากลุ่ม ประชากร จำนวน 37 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ข้าราชการครู จำนวน 8 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน สรุปได้ดังนี้

แนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 บุคลากรมีแนวทางพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารมีการประชุมวางแผนร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และต่อเนื่อง โดยนำปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมทุกครั้งมาร่วมกันหาแนวทางแก้ไขและพัฒนา โดยผู้บริหารจะสร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัล เกียรติบัตร เพื่อผลักดันให้ได้รับการคัดเลือกในการประเมินผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ผู้บริหารมีการมอบหมายงานให้บุคลากรทีมละ 4 – 5 คน เข้าอบรมแกนนำด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาขยายผลให้กับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนงานอย่างเข้มแข็ง ครูและบุคลากรควรมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการให้ความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาควรมีการวางแผนหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และบุคลากรควรได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ และศึกษาผู้เรียนรู้อंकความรู้เพิ่มในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง และบุคลากรนำความรู้และทักษะจากการเข้ารับการอบรมไปปฏิบัติจริง ผู้เรียนควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมในทุกพื้นที่และทุกฤดูกาล ผู้เรียนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม คณะกรรมการสถานศึกษามีการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน สถานศึกษาจัดทำคู่มือบทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาและคู่มือการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางพัฒนาดังนี้ มีการวางแผนการพัฒนาอาคารสถานที่และขอรับการสนับสนุน อนุเคราะห์ใช้สถานที่จากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคารสถานที่จากส่วนกลางเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาศูนย์รวมข้อมูลด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ให้ครบทุกด้าน และให้มีการประเมินความพร้อมความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและมีความพร้อมในการจัดกิจกรรม

1.3 งบประมาณและการระดมทรัพยากร มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ให้มีการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับงบประมาณในการจัดกิจกรรม วางแผนการบริหารจัดการด้านงบประมาณรวมทั้งขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อจัดหาและระดมทรัพยากรเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการจัดกิจกรรม วางแผนกระจายงบประมาณให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และทำ MOU เรื่องการระดมทรัพยากรกับภาคีเครือข่ายในการทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้วิธีบริหารงบประมาณที่มีจำกัด โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้งบประมาณไม่มากแต่เกิดประโยชน์ คุ่มค่า ดำเนินกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่สนใจสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ และสามารถจัดหาวัสดุที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แทนการจัดซื้อจากภายนอกพื้นที่ซึ่งใช้งบประมาณมากกว่า และพยายามออกแบบกิจกรรมใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สถานศึกษามีอยู่และในพื้นที่มีอยู่และหาได้ง่าย ทั้งนี้ ผู้บริหารฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมีการติดตามผลการดำเนินงานงบประมาณเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

1.4 วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรออกแบบและพัฒนาสื่อรวมทั้งประยุกต์ใช้สื่อเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ โดยจัดหาสื่อวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำสื่อที่ทันสมัย บางส่วนขอรับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย หรือจากวิทยากร จากผู้เรียนในแต่ละครั้งตามความเหมาะสม ดำเนินการซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดและมีมาตรการในการใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.5 แหล่งเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ จัดตั้งศูนย์รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกับภาคีเครือข่าย พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม วางแผนเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีชีวิตชีวาให้พร้อมกับให้บริการอยู่เสมอ นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย พัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นและจัดกิจกรรม นำผู้เรียนไปศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ ๆ สถานศึกษาและให้มีการประสานงานติดตามและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.6 ภาคีเครือข่ายและการประสานภาคีเครือข่าย มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายกับบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรม โดยวางแผนกำหนดการให้มีความชัดเจน สร้างความรู้ ความเข้าใจ และจัดทำ MOU ระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายครอบคลุมทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน เพื่อขอรับการสนับสนุนและผลักดันการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เชื่อมความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่าย และร่วมจัดกิจกรรมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.1 ศาสตร์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ องค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน มีแนวทางพัฒนาดังนี้ จัดอบรมพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาชาวบ้านและถอดองค์ความรู้ศาสตร์ชาวบ้าน จัดทำทำเนียบข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้าน ระดับตำบล/อำเภอจัดทำระบบสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านแต่ละประเภทให้เป็นหมวดหมู่ จัดทำพิกัดภูมิปัญญาชาวบ้านในทุกตำบลให้ชัดเจน และสามารถสืบค้นได้ ส่งเสริมพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และมีการส่งเสริมสนับสนุนและปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน มีความรักและอยากสืบสานวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรมเพื่อให้ศาสตร์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาชาวบ้านยังคงอยู่

2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปเป็นสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือสาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเพิ่มเติมและพัฒนาหลักสูตรเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบัน บูรณาการเนื้อหาที่ยากให้เข้ากับวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตให้กับผู้เรียน มีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลก่อนนำมาประกอบการทำหลักสูตรและในการจัดทำข้อมูลแต่ละครั้งควรมีการอ้างอิงที่มาของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประกอบการทำหลักสูตร

2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่ 1) ความรู้จากพระราชนิพนธ์ของพระองค์ คือ หลักการทรงงาน 2) ความรู้จากโครงการพระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากกว่า 4,000 โครงการ 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้พระราชทาน ข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือน และให้สติ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ศึกษาการทรงงานของพระองค์ให้มีความเข้าใจ และเลือกเอาหลักการมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม ควรศึกษาโครงการพระราชดำริและนำมาเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ในชุมชน ส่งเสริม สนับสนุน ให้นำความรู้ในเรื่องโครงการพระราชดำริไปถ่ายทอดความรู้ นำไปสู่การปฏิบัติจริงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยครู ผู้เรียน ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน มีการติดตามและนำคำสอนจากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสต่าง ๆ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและปลูกจิตสำนึกให้นำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสต่าง ๆ ไปสู่การพัฒนาตนเองและนำไปถ่ายทอดให้กับครอบครัวชุมชนสังคมต่อไป

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.1 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ควรส่งเสริมให้ครูศึกษาสภาพปัญหาและบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ประสานกับภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมจัดกิจกรรม และนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

3.1.2 การจัดการความรู้ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ควรส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง ทั่วถึงทุกพื้นที่ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง และสามารถถ่ายทอด ความรู้ให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม ได้มีการรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจุบันพร้อมใช้งานและให้จัดอยู่ในระบบเอกสารและ ระบบสารสนเทศดิจิทัลที่สามารถสืบค้นได้ทันที

3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดทำโปรแกรม การจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับปราชญ์ ภูมิปัญญา และผู้ประสบความสำเร็จเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ ให้เป็นที่รู้จักผ่านช่องทางออนไลน์ จัดให้มีการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จในชุมชน หรือ พื้นที่ใกล้เคียงและให้มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในฐานการเรียนรู้

3.1.4 การจัดเวทีประชาคม มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ครูเข้าร่วมเวทีประชาคมร่วมกับ ภาศิเครือข่าย เพื่อให้ได้รับรู้ปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม ให้ตรงกับความต้องการ ครูพูดในเวทีประชาคมเพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหากับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ แยกจัด เวทีประชาคม ให้จัดเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อหาแนวทางการแก้ไข นำผลสรุปการจัดกิจกรรมจากเวทีประชาคมมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ควรจัดทำเครื่องมือวัดประเมินผล การเรียนรู้ที่มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและสภาพความเป็นจริง โดยบูรณาการ กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำผลการประเมินมาจัดทำเป็นแผนการพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการเรียนรู้แบบ PDCA

4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง มีแนวทาง การพัฒนาดังนี้ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยการจัดทำ ฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาจากสภาพบริบทจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้ ออกแบบกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน มีความสนใจ กระตุ้นให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้ผู้เรียนค่อย ๆ ซึมซับฝึกทักษะและพัฒนาต่อยอด และคัดเลือก กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนให้เหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง

4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางพัฒนาดังนี้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดทำค่ายวิชาการให้กับผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะและมีประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แก้ไขปัญหาตนเองผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้

4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต มีแนวทางพัฒนาดังนี้ จัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน โดยจัดวัสดุในการฝึกให้กับผู้เรียนได้นำไปเรียนรู้จริงในครัวเรือนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ที่สนใจ ที่สอดคล้องกับปัญหาของตนเองหรือความต้องการของตน เพื่อนำไปใช้เพิ่มและพัฒนาศักยภาพและเลือกทางแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดี ต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ จัดค่ายวิชาการเพื่อจำลองกิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนักสำนึกที่ดี รูปแบบฐานการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม ครูใช้กิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ สอดแทรกสาระการปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ ผ่านกระบวนการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด และสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนรายบุคคลกระตุ้นและติดตามพฤติกรรมที่ดีของผู้เรียนเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาครูและผู้เรียนในการถอดองค์ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสานความร่วมมือจากแกนนำ ปราชญ์ ภูมิปัญญา และผู้ประสบความสำเร็จ มาเรียนรู้กระบวนการถอดบทเรียนร่วมกัน เพื่อให้สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ชุมชนได้ การถอดบทเรียนให้นำหลักและกระบวนการตามลำดับขั้นตอนในการถอดบทเรียนที่ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข (ความรู้ คุณธรรม) 3 หลักการ (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี) 4 มิติ (วัตถุ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม) ให้มีการวางแผนและบริหารบุคลากรในการเข้าร่วมกิจกรรมถอดบทเรียนและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกข้อปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุง และให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบูรณาการด้วยการถอดบทเรียนในทุกเนื้อหาวิชา

6. ด้านนวัตกรรมรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ จัดโครงการศึกษา ดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้สถานศึกษาที่เป็นต้นแบบนวัตกรรม ในรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาการสร้างนวัตกรรม รูปแบบ วิธีจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัย และน่าสนใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความหลากหลายในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในฐานการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมที่มีอยู่ผ่านช่องทางออนไลน์ และ

ดูแลระบบให้มีความต่อเนื่อง และพยายามเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้สนใจ เข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้มากขึ้น

7. ด้านการเผยแพร่ มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ส่งเสริมให้มีระบบการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่ ข้อมูล โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้ง Online และ Offline เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Fanpage, Facebook, เว็บไซต์, กลุ่ม LINE, ป้าย นิเทศ แผ่นพับ เป็นต้น พยายามเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และประสานหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น เสียงตามสาย วิทยุทัศน์ เป็นต้น โดยหลังจาก เสร็จสิ้นกิจกรรมจะต้องมีการสรุปผลและนำเสนอภาพกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อเผยแพร่ผลงานอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาระดับกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สูงขึ้น

ผลการศึกษาตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 37 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ข้าราชการครู จำนวน 8 คน บุคลากรทางการ ศึกษา จำนวน 2 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน ครู กศน. ตำบล จำนวน 15 คน สรุปได้ดังนี้

การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 บุคลากร ผู้สถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน และครู กศน.ตำบล ได้รับการอบรมให้ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ตามโครงการพัฒนาและเสริมสร้างกายภาพสถานศึกษาพอเพียงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยมีนางสาวไข่มแก้ว ปวงคำคำผู้ทรงคุณวุฒิ กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ได้รับความรู้จากการศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับความรู้โดยการพัฒนาและเสริมศักยภาพสถานศึกษาพอเพียง ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากศึกษาธิการภาค 16

ประเภทบุคลากร	จำนวน (คน)
1. ผู้เรียนและบุคลากรหน่วยงานต้นสังกัดของ สถานศึกษาพอเพียง	9

ประเภทบุคลากร	จำนวน (คน)
2. บุคลากรของสถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา	125
3. ผู้เกี่ยวข้อง	6
รวม	140

ตาราง 1 แสดงบุคลากรที่ได้รับการพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ในการจัดกิจกรรมในพื้นที่ที่ผู้บริหารจัดทำคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานให้บุคลากรและเจ้าหน้าที่ มีการสร้างแรงจูงใจ มีการให้รางวัลเกียรติบัตร เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณ เชิดชูเกียรติ และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ มุ่งมั่น ทุ่เมเต ดั่งนี้

ประเภทผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น

รางวัลที่ 1 ได้แก่ นางสาวชฎาพร ชันติวรพันธ์

ประเภทข้าราชการครูดีเด่น

รางวัลที่ 1 ได้แก่ นางสาวศศิธร ธรรมพุทธ

ประเภทบุคลากรทางการศึกษา 38 ค (2) ดีเด่น

รางวัลที่ 1 ได้แก่ นายเผ่าไท ภูมิสาข

ประเภทครูอาสาสมัคร กศน. ดีเด่น

รางวัลที่ 1 ได้แก่ นายบัณฑิติการ์ คานน้อย

ประเภทครู กศน.ตำบล ดีเด่น

รางวัลที่ 1 ได้แก่ นางสาวธิดารัตน์ ละมูล

ผู้เรียนมีการวางแผนและเข้าร่วมกิจกรรม เกิดความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความรู้ ความเข้าใจและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต ดังนี้

สถานศึกษา	จำนวนผู้เรียน (คน)				หมายเหตุ
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	รวม	
อำเภอเมืองแพร่	320	423	691	1,434	
อำเภอสูงเม่น	40	235	445	720	
อำเภอเด่นชัย	122	180	236	538	
อำเภอสอง	93	180	301	574	

สถานศึกษา	จำนวนผู้เรียน (คน)				หมายเหตุ
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	รวม	
อำเภอคลอง	40	197	364	601	
อำเภอหนองม่วงไข่	33	139	195	367	
อำเภอร้องกวาง	98	245	460	803	
อำเภอวังชิ้น	56	156	264	476	
รวม	802	1,755	2,956	5,513	

ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

1.2 อาคาร/สถานที่และสิ่งแวดล้อม

สถานศึกษามีการวางแผนการพัฒนาอาคารสถานที่ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรม ดังนี้

ลำดับที่	ฐานการเรียนรู้	หมายเหตุ
1.	ฐานการเรียนรู้ดินมีชีวิต	
2.	ฐานการเรียนรู้ดินปลอดสารพิษ	
3.	ฐานการเรียนรู้โครงงานชุดรับแขกรักษ์โลก	
4.	ฐานการเรียนรู้อัญชันสมุนไพรไล่ตัว	
5.	ฐานการเรียนรู้เศษผ้าพารวย	
6.	ฐานการเรียนรู้ดินดีมีชีวิต	
7.	ฐานการเรียนรู้หมูปอเพียง	
8.	ฐานการเรียนรู้การปลูกผักปลอดสารพิษ	
9.	ฐานการเรียนรู้โครงการตูบฆ่าเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยแสง UV - C VERSION 3	
10.	ฐานการเรียนรู้หม้อห้อมพารวย	
11.	ฐานการเรียนรู้สูงเนินเมืองไม้	
12.	ฐานการเรียนรู้หอดูดาวอวกาศอัตโนมัติ	
13.	ฐานการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่	
14.	ฐานการเรียนรู้ดงน้ำดี	
15.	ฐานการเรียนรู้การปลูกผักปลอดสารพิษ	

ตาราง 3 แสดงฐานการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม

ทั้งนี้ มีการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม ในการพัฒนา ปรับใช้อาคารสถานที่ มีแผนงานโครงการเพื่อการเรียนรู้ โดยมีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ด้านอาคารสถานที่ไว้อย่างชัดเจน อาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย

1.3 งบประมาณและการระดมทรัพยากร สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจัดสรรงบประมาณอุดหนุน รายหัวสำหรับนักศึกษา โดยให้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจัดสรรงบประมาณที่ได้รับลงสู่ทุกตำบล อย่างเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของพื้นที่ตามลำดับ มีการร่วมวางแผนการใช้งบประมาณ ซึ่งปรากฏตามโครงการในแผนการปฏิบัติงานประจำปีมีการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงบประมาณในการจัดกิจกรรมมีการจัดทำ ข้อตกลง MOU ระหว่างสถานศึกษา กับ หน่วยงานภาคีเครือข่ายในการทำกิจกรรมร่วมกัน ชี้แจงระเบียบและแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณ ที่ได้รับให้กับครู ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจ เพื่อจะใช้จ่ายได้ถูกต้องอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง แต่งตั้ง เจ้าหน้าที่แผนงานและงบประมาณ และเจ้าหน้าที่การเงิน ทำหน้าที่เบิก - จ่าย ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีกระบวนการกำกับ ติดตาม โดยนำระบบ E - Budget มาใช้ในการบริหารงบประมาณ มีการจัดทำบัญชี ระบบควบคุมภายในและคู่มือการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้การปฏิบัติถูกต้อง เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงานงบประมาณที่วางไว้

1.4 วัสดุ/อุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้

สถานศึกษาจัดทำศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นห้องที่ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ระดมความรู้ ชี้นำงาน และผลงานที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา มีสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสถานศึกษา เช่น ฐานการเรียนรู้ดินมีชีวิต จะมีดินที่สามารถทำเป็นสื่อการสอนได้ ซึ่งเป็นวัสดุในท้องถิ่นที่นำมาใช้ ในกิจกรรมการเรียนรู้ มีสื่ออุปกรณ์ตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรต่าง ๆ องค์กรความรู้ เช่น ข้อมูล หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลหลักการทำงานของราชการที่ 9 (27 ข้อ) ข้อมูลโครงการ ในพระราชดำริ ศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของราชการที่ 10 เป็นต้น

1.5 แหล่งเรียนรู้

สถานศึกษามีห้องสมุดศูนย์รวมข้อมูล มีระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการวางแผนเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นระบบ มีการประชาสัมพันธ์อย่างแพร่หลาย ประกอบด้วย วัดสูงเม่น ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น ศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ สวนปิ่นทอง ฐานการเรียนรู้ดินมีชีวิต ฐานการเรียนรู้หมูปอเพียง ฐานการเรียนรู้ การปลูกผักปลอดสารพิษ ฐานการเรียนรู้โครงงานตู้ปลาเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยแสง UV - C VERSION 3

ฐานการเรียนรู้หม้อฮ่อมพารวย ฐานการเรียนรู้ดินมีชีวิต ฐานการเรียนรู้ปลูกพริกปลอดสารพิษ ฐานการเรียนรู้โครงการชุดรับแขกรักษ์โลก ฐานการเรียนรู้อัญชันสมุนไพรไล่ตัว ฐานการเรียนรู้เศษผ้าพารวย ฐานการเรียนรู้สูงเนินเมืองไม้ ฐานการเรียนรู้หวนหนึ่งข้าวอัตโนมิติ ฐานการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้ แหล่งเรียนรู้เหล่านี้ สามารถให้บริการผู้เรียนที่อยู่ใกล้ ๆ สถานศึกษาโดยครูเป็นผู้ประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้ คอยติดตามและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างต่อเนื่อง

1.6 ภาควิชาและและการประสานภาควิชา

สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรับการสนับสนุนในการขับเคลื่อนกิจกรรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการวางแผนและดำเนินการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับชุมชน หน่วยงาน และสถานศึกษา ดังนี้

- 1.6.1 ศูนย์การเรียนรู้หมู่บ้านต้นแบบปลอดการเผาตำบลวังหงส์
- 1.6.2 ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิสาหกิจชุมชนตำบลป่าเมต
- 1.6.3 ศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีภูมิ ตำบลแม่คำมี
- 1.6.4 ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพชรรัตน์
- 1.6.5 บ้านร่องเย็น
- 1.6.6 บ้านลองลือยะ
- 1.6.7 บ้านทุ่งนาว
- 1.6.8 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองเหนือ

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.1 ศาสตร์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ องค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตร โดยการนำองค์ความรู้ของชาวบ้านและวิถีชีวิตของชาวบ้านมาจัดทำหลักสูตร จัดทำทำเนียบข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้าน ระดับตำบล ปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีความรักและสืบสานวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม มีการบูรณาการทั้งศาสตร์ชาวบ้านศาสตร์สากลและศาสตร์พระราชเข้าด้วยกันเป็นรายวิชาเลือกเสรี ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ดังนี้

- 2.1.1 หลักสูตรการปลูกกะหล่ำปลี
- 2.1.2 หลักสูตรการปลูกเสาวรส
- 2.1.3 หลักสูตรการปลูกพริก
- 2.1.4 หลักสูตรการทำไข่เค็มสมุนไพร
- 2.1.5 หลักสูตรการทำไข่เค็มดินปลวก
- 2.1.6 หลักสูตรการทำน้ำพริกลาบ

2.1.7 หลักสูตรการทำมะขามป้อมอบแห้ง

2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระหรือสาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเพิ่มเติมและพัฒนาหลักสูตรเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบัน บุคลากรเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิต มีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลก่อนทำหลักสูตร เพื่อมีการอ้างอิงที่มาของแหล่งข้อมูลในการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

2.2.1 หลักสูตรการทำน้ำยาล้างจาน (มะกรูด)

2.2.2 หลักสูตรการปักกระเป๋าด้ายด้วยมือ

2.2.3 หลักสูตรการทำสเปย์ไต้ยุ่ง

2.2.4 หลักสูตรการทำเจลแอลกอฮอล์

2.2.5 หลักสูตรการทำไอติมบอล

2.2.6 หลักสูตรการประดิษฐ์ของใช้จากเศษผ้า

2.2.7 หลักสูตรการทำน้ำหมักชีวภาพ

2.2.8 หลักสูตรการทำฮอโมไนซ์

2.2.9 หลักสูตรการทำปุ๋ยโบคาชิ

2.2.10 หลักสูตรการปลูกผักปลอดสารพิษ

2.2.11 หลักสูตรการปลูกผักปลอดสารพิษไฮโดรโปนิกส์

2.2.12 หลักสูตรสูงเนินศึกษา

2.2.13 หลักสูตรเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวง

2.2.14 หลักสูตรอุทยานแห่งชาติแม่ย๊ะ

2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่ 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์ คือ หลักการทรงงาน 2) ความรู้จากโครงการพระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากกว่า 4,000 โครงการ 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้รับพระราชทานข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือน และให้สติ สถานศึกษาได้ศึกษาหลักการทรงงานของพระองค์ทำความเข้าใจและเลือกเอาหลักการทรงงานมาใช้ประกอบการทำหลักสูตร ดังนี้

หลักการทรงงาน	หลักสูตร
1. ประหยัดเรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด	หลักสูตรการทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อจำหน่ายหลักสูตร
2. พออยู่พอกิน	เกษตรชีวะท้องถิ่น
3. การพึ่งพาตนเอง	หลักสูตรการเลี้ยงหมูหลุม
4. เศรษฐกิจพอเพียง	หลักสูตรการเลี้ยงปลาหลักสูตรการเลี้ยงกบ

ตาราง 4 แสดงหลักการทรงงานกับการพัฒนาหลักสูตร

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.1 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง

สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษาสภาพปัญหา บริบทพื้นที่ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้เรียน และประสานภาคีเครือข่าย ร่วมกันจัดกิจกรรม ดังนี้

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน
- 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง

3.1.2 การจัดการความรู้ สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง ทัวถึง ให้ผู้เรียนนำความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับครอบครัว ชุมชน สังคมได้ ดังนี้

- 1) จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี) บนเงื่อนไข ความรู้และคุณธรรม

- 2) ฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมและงานต่าง ๆ
- 3) ให้ผู้เรียนนำสิ่งที่คิดวิเคราะห์ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลงมือสู่การปฏิบัติในฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษา

3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จสถานศึกษาพาไปศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง และส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ดังนี้

- 1) ศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านต้นแบบลดการเผาต๋ำบลวังหงส์
- 2) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิสาหกิจชุมชนต๋ำบลป่าแมต
- 3) ศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีภูมิ ต๋ำบลแม่คำมี
- 4) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพชรรัตน์
- 5) ศูนย์เรียนรู้ไม้สักบ้านวังวน (นายเทพ ถนอม)

3.1.4 การจัดเวทีประชาคม สถานศึกษาให้ครูเข้าร่วมเวทีประชาคมกับภาคีเครือข่ายรับทราบปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ นำข้อมูลมาวางแผนการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการ ดังนี้

สถานศึกษามีการวางแผนการจัดกิจกรรมการปฏิบัติตามแผน การจัดกิจกรรมการตรวจสอบเพื่อการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ตลอดจนสถานศึกษาได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้เป็นวิถีปฏิบัติของครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาจัดส่งเสริม สนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับภาคีเครือข่าย ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมควบคู่ไปกับความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยเชื่อมั่นในหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งที่สามารถสร้างขึ้นได้ในสังคมทุกระดับเพื่อจะนำสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยใช้วิธี พออยู่ พอกิน

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้

สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและสภาพความเป็นจริง บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 3.2.1 แบบบันทึกการร่วมกิจกรรม
- 3.2.2 แบบสังเกตการณ์ร่วมกิจกรรม
- 3.2.3 แบบบันทึกการเล่าเรื่องกิจกรรม
- 3.2.4 แบบบันทึกการเข้าฐานกิจกรรม
- 3.2.5 แบบทดสอบ

4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาจากสภาพบริบทจริง โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนที่เหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

4.1.1 สถานศึกษาจัดกลุ่มผู้เรียนเข้ารับความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 40 คน

4.1.2 สถานศึกษาจัดกิจกรรม/โครงการ ให้ผู้เรียนเกิดอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงกลุ่มละ 15 - 20 คน/กิจกรรม

4.1.3 สถานศึกษาจัดให้มีผู้เรียนแกนนำ และให้ผู้เรียนแกนนำช่วยให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้ผู้เรียนทุกคนตระหนักในความสำคัญและเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.4 สถานศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง ประกอบด้วย คุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ และ 3 ศาสตร์ ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และความเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ

ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่ทันที่ เงื่อนไขที่สำคัญทำให้การตัดสินใจและการกระทำเป็นไปอย่างพอเพียงต้องอาศัยทั้งคุณธรรมและความรู้ ดังนี้

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องสร้างเสริมให้พื้นฐานจิตใจของคนในชาติตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้อง เหมาะสมในการดำเนินชีวิต มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การฝึกตนให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและระมัดระวังที่จะพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและการปฏิบัติ

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ต้องคำนึงถึง 4 มิติ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้/ใช้ชีวิตอย่างพอสมควร/คิดวางแผนอย่างรอบคอบ/มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป/การเฟื่องทางเลือกสำรอง

ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูล/รู้รักสามัคคี/สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ/เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้ค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด/ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

ด้านวัฒนธรรม รักและเห็นคุณค่าในความเป็นไทยเอกลักษณ์ไทย/เห็นประโยชน์และความคุ้มค่าของภูมิปัญญาไทย/ภูมิปัญญาท้องถิ่น/รู้จักแยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ

การพัฒนาในทุกด้านต้องอาศัยองค์ความรู้จาก 3 ศาสตร์ ดังนี้

ศาสตร์ที่ 1 ศาสตร์พระราชา ประกอบด้วย จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ/ระเบิดจากข้างใน/แก้ปัญหามาจากจุดเล็ก/ทำตามลำดับขั้นตอน/ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์/ทำงานแบบองค์รวม/ไม่ติดตำรา/ประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด/ทำให้ง่าย/การมีส่วนร่วม

ศาสตร์ที่ 2 ศาสตร์ภูมิปัญญา ประกอบด้วย ผู้รู้/วิทยากรท้องถิ่น

ศาสตร์ที่ 3 ศาสตร์สากล ประกอบด้วย หนังสือและตำรา/งานวิจัย/การพัฒนาการอ่านจับใจความ/ข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต

4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดค่ายวิชาการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะและประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แก้ไขปัญหาตนเอง จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดังนี้

4.2.1 ผู้เรียนใช้ทรัพย์สินและสิ่งของสถานศึกษาอย่างประหยัดและรู้คุณค่า เช่น การปิดไฟ ปิดน้ำ ปิดพัดลมเมื่อไม่ได้ใช้งาน เป็นต้น

4.2.2 ความอดทนขยันพยายามไปเรียนรู้

4.2.3 ผู้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของการเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้ขั้นตอนวิธีทำ รู้วัสดุในการดำเนินงาน รู้ประมาณ รู้ข้อมูลภูมิปัญญา/ผู้รู้ รู้แหล่งเรียนรู้ประโยชน์และการนำไปใช้

4.2.4 ผู้เรียนใช้สถานที่ในการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้

4.2.5 ผู้เรียนใช้บริการอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาได้เหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนรู้

4.2.6 ผู้เรียนใช้เวลาที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด

4.2.7 ผู้เรียนมีสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.2.8 ผู้เรียนเข้าใจการใช้งานบริการอินเทอร์เน็ต

4.2.9 ผู้เรียนวางแผนการใช้เวลาเรียนรู้ตรงตามเวลาที่กำหนด

4.2.10 ผู้เรียนร่วมกิจกรรมตามที่กำหนด

4.2.11 ผู้เรียนศึกษาข้อมูลให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติตามที่ครูกำหนด

4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

สถานศึกษาจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนจัดวัสดุฝึกให้ผู้เรียนได้นำไปเรียนรู้จริงในครัวเรือน ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ที่สนใจที่สอดคล้องกับปัญหาของตนเองและความต้องการของตนเอง ดังนี้

4.3.1 ลดรายจ่าย

- 4.3.2 ใช้วัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการดำรงชีวิต
- 4.3.3 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสามัคคีและการช่วยเหลือกัน
- 4.3.4 การดำรงชีวิตบนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 4.3.5 มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
- 4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ

สถานศึกษาจัดค่ายวิชาการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักสำนึกที่ดี ในฐานะการเรียนรู้ ครูกระตุ้นผู้เรียนเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีสื่อประกอบสาระการปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ และจากการสังเกต การมีส่วนร่วมกิจกรรมและมีการติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนมีผล ดังนี้

- 4.4.1 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม ได้แก่ ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา
- 4.4.2 ผู้เรียนจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ
- 4.4.3 คุณลักษณะที่ดีมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพผู้อื่นรู้ จักสัมมาคารวะ รู้จักกาลเทศะ
- 4.4.4 ผู้เรียนยึดหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ฟังเสียงข้างมาก เคารพเสียงข้างน้อย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
- 4.4.5 ผู้เรียนมีจิตอาสาเสียสละมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการอยู่ด่านคัดกรองโควิด-19 กิจกรรมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายป้องกันโรคไข้เลือดออก กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน

5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาครู ผู้เรียน และประสานความร่วมมือจากแกนนำ ปราชญ์ภูมิปัญญา และผู้ประสบความสำเร็จ มาเรียนรู้กระบวนการถอดบทเรียนร่วมกัน ผลดังนี้ ผู้บริหาร ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และบุคลากรจัดกิจกรรม โครงการฝึกอบรมการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ ให้ความรู้ในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ศาสตร์พระราชาสู่โคกหนองนา และฝึกปฏิบัติการดำเนินการปรับพื้นที่ สวนผักปลอดสารพิษ การทำน้ำหมัก การเลี้ยงหมู การปลูกผัก การเลี้ยงกบ การทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ การทำหวดหนึ่งข้าวอัตโนมิติ เกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกพริกปลอดสารพิษ โครงการขุดรับแขกรักษ์โลก อนุรักษ์สมุนไพร การทำพวงกุญแจจากเศษผ้า การทำปุ๋ยจากใบไม้ การฟื้นฟูดิน การบำรุงดิน

การถอดบทเรียนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 2 เงื่อนไข 3 หลักการ และสมดุล 4 มิติ พบประเด็นปัญหา ดังนี้

5.1 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

5.2 ยาเสพติดในหมู่บ้าน

5.3 แรงงานย้ายถิ่น

5.4 การประกอบอาชีพ

แนวทางแก้ไขผู้เรียนจะนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

6. ด้านวัฒนธรรม/รูปแบบ/วิถีจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาจัดโครงการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสร้างนวัตกรรม/รูปแบบ วิถีจัดการเรียนรู้ ดังนี้

6.1 สถานศึกษามีวิธีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีนวัตกรรมการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก 4S MODEL (รู้จัก เรียนรู้ รับมือ รักและภาคภูมิใจ)

6.2 สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนโดยมีรูปแบบ 2:3:3:4

6.3 งานการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ โครงการงานตูบฆ่าเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยแสง UV – C Version 3 โครงการรถตัดหญ้าพลังงานแสงอาทิตย์ โครงการเตาพลังงานน้ำมันพืชใช้แล้ว โครงการเครื่องกรองฝุ่น PM 2.5 และโครงการกระถางเขมือบกู้โลก

6.4 กิจกรรมการเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหม้อห้อมแพรว ณ ศูนย์เรียนรู้หม้อห้อมบ้านป่าเหียง

6.5 กิจกรรมโคกหนองนาโมเดล

6.6 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านรูปแบบออนไลน์ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเศรษฐกิจพอเพียงภายในห้องสมุด

7. ด้านการเผยแพร่

สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่ข้อมูล โดยนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

7.1 เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา

7.2 เผยแพร่ผ่านช่องทาง Facebook, Fan pages ของสถานศึกษา

7.3 เผยแพร่ผ่านช่องทาง YouTube

7.4 กิจกรรมการเรียนรู้ ปลูกวันแม่ เกี่ยววันพ่อ เผยแพร่ทาง Facebook

7.5 กิจกรรมแบบทดสอบออนไลน์ เผยแพร่ทาง Facebook

7.6 กิจกรรมศิลาจารึกส่งเสริมการอ่าน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เผยแพร่ทาง Facebook

7.7 กิจกรรมต้นแบบแห่งความดีคำสอนของในหลวง ร.9 ที่ทรงฝากไว้เป็นมรดกแห่งแผ่นดิน เผยแพร่ทาง Facebook

7.8 หนังสืออีบุ๊กออนไลน์เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เผยแพร่ทาง Facebook

7.9 กิจกรรมปลูกฟ้าทะลายโจร ป้องกันโรคโควิด 2019 เผยแพร่ทาง Facebook

7.10 จัดบรรยายภาคให้ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตแก่ประชาชน บ้านร่องเย็น บ้านลองลือบุญ และบ้านทุ่งน้าว

ผลการศึกษาตอนที่ 4 ประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 47 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ข้าราชการครู จำนวน 8 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้เรียน จำนวน 5 คน สรุปได้ดังนี้

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
1. ด้านการบริหารจัดการ 1.1 บุคลากร	บุคลากรมีไม่เพียงพอ รับผิดชอบงานหลายหน้าที่ หลายด้าน ขาดความรู้ ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนานวัตกรรม การออกแบบการจัดกิจกรรม ขาดการมีส่วนร่วมในชุมชน ผู้บริหารขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดการวางแผนบริหารจัดการ ขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างถูกต้อง ขาดความตระหนักใน	บุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล ได้รับความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้รับความรู้ความเข้าใจจากผู้ทรงคุณวุฒิของกระทรวงศึกษาธิการ มีการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับความรู้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบงาน จำนวน 140 คน ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนร่วมกับหน่วยงานภาคี

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
	การทำกิจกรรม ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ขาดการมีส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษาไม่เข้าร่วมประชุม และบางส่วนขาดความเข้าใจในบทบาทภารกิจหรือบริบทของสถานศึกษา	เครือข่ายในการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ผู้บริหารจัดการทำคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานให้บุคลากรและเจ้าหน้าที่ มีการสร้างการจูงใจ มีการให้รางวัล เกียรติบัตร ประกาศเกียรติคุณ เชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เกิดความภาคภูมิใจ มีความเสียสละ มุ่งมั่นทุ่มเท ผู้เรียนมีการวางแผนและเข้าร่วมกิจกรรม เกิดความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต
1.2 อาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อม	อาคารมีสภาพสุโทรมไม่เป็นเอกเทศ ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม ขาดการพัฒนาศูนย์รวมข้อมูลด้านเศรษฐกิจพอเพียง บางแห่งไม่มีการบริหารจัดการเรื่องการพัฒนาปรับปรุง ขาดการจัดข้อมูลฐานการเรียนรู้	สถานศึกษามีการวางแผนการพัฒนาอาคารสถานที่ จัดทำแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม มีแผนงาน/โครงการในการพัฒนาปรับใช้อาคารสถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ อาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย
1.3 งบประมาณ และ การ ระดม ทรัพยากร	การจัดสรรงบประมาณไม่ทันต่อความต้องการของสถานศึกษา งบประมาณการจัดกิจกรรมน้อยเกินไป ขาดการระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการ ขาดการกระจายงบประมาณลงแหล่ง	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จัดสรรงบประมาณที่ได้รับลงสู่ กศน. ตำบล มีการร่วมกันวางแผนการใช้จ่าย

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
	เรียนรู้ใหม่ ขาดการวางแผนการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานเครือข่ายอื่น และบางห้วงเวลาขาดการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้	งบประมาณตามโครงการในแผนการปฏิบัติงานประจำปี มีการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่ได้รับ มีการจัดทำข้อตกลง MOU ระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ชี้แจงระเบียบและแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่แผนงานและงบประมาณ เจ้าหน้าที่การเงิน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกำกับ ติดตาม
1.4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้	สื่อวัสดุอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการจัดกิจกรรม บางส่วนชำรุดเสียหาย และขาดความหลากหลาย	สถานศึกษาจัดทำศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นห้องที่รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ มีสาระความรู้ ชิ้นงานและผลงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงศาสตร์พระราชา อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ของ สถานศึกษา
1.5 แหล่งเรียนรู้	ขาดศูนย์รวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ขาดการพัฒนา ขาดการประชาสัมพันธ์การเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ บางแห่งขาดระบบการบริหารจัดการในการประสานงานเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกลุ่มเป้าหมายบางส่วนเข้าไม่ถึงแหล่งเรียนรู้	สถานศึกษามีห้องศูนย์รวมข้อมูล มีระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม มีการวางแผนเตรียมความพร้อมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้อย่างแพร่หลาย
1.6 ภา คีเครือข่ายและการ	ภาคีเครือข่ายบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการ	สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รับการสนับสนุนใน

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
ประ สาน ภา คี เครือ ข่าย	จัดกิจกรรม บางแห่งขาดการสนับสนุนและผลักดันในการดำเนินงาน ภา คีเครือ ข่ายไม่มี การวางแผนในการประสานงาน บางแห่งไม่มีการจัดทำข้อตกลง MOU อยู่ร่วมกัน	การวางแผนและสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน หน่วยงานและสถานศึกษา จำนวน 8 หน่วย
2. ด้านการพัฒนา หลักสูตร 2.1 ศาสตร์ ชาวบ้านหรือภูมิ ปัญญาชาวบ้าน คือ องค์ความรู้ของ ชาวบ้านเกี่ยวกับ วิถีการดำเนินชีวิต ของชาวบ้าน	บางสถานศึกษาขาดการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น บางสถานศึกษายังไม่มี การจัดทำระบบสารสนเทศ ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นหมวดหมู่ บางสถานศึกษาขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ	สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรนำองค์ความรู้ของชาวบ้านและวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาจัดทำหลักสูตร จัดทำทำเนียบข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้านระดับตำบล ปลุกฝังจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีความรัก และศึกษาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม มีการบูรณาการทั้งศาสตร์ชาวบ้าน ศาสตร์สากล ศาสตร์พระราชาเข้าด้วยกัน เป็นรายวิชาเลือกเสรี ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2.2 ศาสตร์ สากล คือ องค์ ความรู้ทั่วไปที่เป็น สากล ซึ่งเป็นที่ ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระหรือ สาระการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการ เรียนรู้หรือหลักสูตร รายวิชา	เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความยากมากเกินไปสำหรับผู้เรียน หลักสูตรขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาให้ทันสมัย ขาดการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล ไม่มีการคัดกรองข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ก่อนนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน มีการเพิ่มเติมและพัฒนาหลักสูตรเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคสมัย ในปัจจุบัน บูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิต มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลก่อนจัดทำหลักสูตร และมีการอ้างอิงที่มาของแหล่งข้อมูลมีการจัดทำหลักสูตร จำนวน 14 หลักสูตร

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
2.3 ศาสตร์ พระราช คือ องค์ ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่ 1) ความรู้จาก พระราชกรณียกิจ ของพระองค์ คือ หลักการทรงงาน 2) ความรู้จากโครงการ พระราชดำริซึ่งมี มากกว่า 4,000 โครงการ 3) ความรู้จากพระ บรมราโชวาทและ พระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้พระราชทาน ข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือนและให้สติ	ผู้เรียนยังไม่มีความเข้าใจใน เรื่องศาสตร์พระราชอย่าง แท้จริง การถ่ายทอดความรู้ ให้กับผู้เรียนยังไม่ตรงตามบริบท ของแต่ละพื้นที่ ขาดความ ต่อเนื่องในการถ่ายทอดความรู้ ขาดการสอดแทรกและบูรณาการ องค์ความรู้ทั้ง 3 ศาสตร์ ผู้เรียน บางคนยังไม่สามารถนำความรู้ไป ปฏิบัติตามในวิถีชีวิตของตนได้ ไม่มีความเข้าใจลึกซึ้งในการนำ หลักการทรงงานของพระองค์เข้า มาใช้ตามหลักสูตรการเรียนรู้ รายวิชาของสถานศึกษา และ ขาดการนำสื่อการเรียนรู้มา ประกอบการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	สถานศึกษาได้ศึกษาการทรงงาน ของพระองค์ ทำความเข้าใจ และเลือก หลักการทรงงานมาใช้ประกอบการ พัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 หลักการ 5 หลักสูตร หลักสูตรการทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อ จำหน่าย หลักสูตรการเกษตรเพื่อท่องเที่ยว หลักสูตรการเลี้ยงหมูหลุม หลักสูตรการเลี้ยงปลา
3. ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ 3.1 รูปแบบ การจัดกิจกรรมการ เรียน 3.1.1 การ จัด ก า ร ศี ก ข า ต่อเนื่อง	งบประมาณที่ได้รับในการจัด กิจกรรมไม่สอดคล้องกับ กลุ่มเป้าหมาย ขาดการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และบูรณาการกับสภาพปัญหาใน สถานการณ์ปัจจุบัน บางแห่ง ยังขาดแคลนการนำความรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปสอดแทรกในการจัด กิจกรรม	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษา สภาพปัญหา บริบทของแต่ละพื้นที่ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องและ ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและ ประสานกับภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมจัด กิจกรรม

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
3.1.2 การจัดการความรู้	บุคลากรบางส่วนขาดการรวบรวมองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนยังขาดการเชื่อมโยงความรู้ในเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง ทัวถึง ให้ผู้เรียนนำความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับครอบครัว ชุมชน สังคมได้
3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปรากฏ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ	ขาดงบประมาณในการไปศึกษาดูงาน บางสถานศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการติดตามและประสานงานกับ ปรากฏ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ ขาดการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และพาไปศึกษาดูงาน ฯ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง นำความรู้กลับมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สามารถเป็นจุดรับการศึกษาดูงานได้
3.1.4 การจัดเวทีประชาคม	หน่วยงานที่จัดกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมไม่เล็งเห็นความสำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงอายุของผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมที่มีความหลากหลาย การเข้าร่วมเวทีประชาคมยังขาดความต่อเนื่อง ขาดการทำบันทึกรายงานการจัดเวทีประชาคม ไม่สามารถจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนได้ครบ ครูบางคนขาดการเข้าร่วมเวทีประชาคมทำให้ ขาดการรับรู้ในความต้องการของ	สถานศึกษาครูเข้าร่วมเวทีประชาคมร่วมกับภาคีเครือข่าย รับทราบปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ นำข้อมูลมาวางแผนการจัดกิจกรรมตรงกับความต้องการ สถานศึกษามีการวางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิบัติงานตามแผนการจัดกิจกรรม

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
	พื้นที่ ผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม บางส่วนยังยึดติดกับสิ่งอำนวยความสะดวก	
3.2 การประเมินผล การเรียนรู้	ไม่มีการนำผลการประเมินไป พัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหตามหลัก กระบวนการ PDCA บางแห่ง หลักเกณฑ์การประเมินผลการ เรียนรู้อย่างไม่ครอบคลุม ครบถ้วน ขาดการเผยแพร่ ไม่มีการจัด แสดงผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปปรับประยุกต์ใช้ ขาด การจัดทำเครื่องมือวัดผล ประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัด ประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การ ประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ กิจกรรม และสภาพความเป็นจริง บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง
4. ด้านผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ 4.1 ผู้เรียนมี ความรู้ความเข้าใจ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่ ถูกต้อง	ผู้เรียนบางส่วนมีความรู้ความ เข้าใจ นำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แต่ผู้เรียน บางส่วนยังไม่เข้าถึงความรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างแท้จริง ผู้เรียน บางส่วนยังขาดความรู้ความ เข้าใจ ขาดความตระหนักถึง ความสำคัญในหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง ไม่ พร้อมที่จะรับรู้และทำความเข้าใจ	สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของผู้เรียน จัดกระบวนการ เรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาจากสภาพบริบท จริง โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนที่ เหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรม

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
	ที่จะเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ผู้เรียนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคมและสถาบันของชาติ แต่ผู้เรียนบางส่วนเกิดการเรียนรู้ แต่ไม่นำไปปฏิบัติเนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวย เวลาไม่เอื้ออำนวย สถานที่และวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตไม่เอื้ออำนวย มีผู้เรียนบางส่วนไม่เห็นประโยชน์และไม่เห็นความสำคัญในการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดทำค่ายวิชาการให้กับผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะและมีประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แก้ไขปัญหาตนเองจนเกิดการเรียนรู้
4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต	ผู้เรียนบางส่วนยังขาดความถูกต้องของการนำไปปฏิบัติตามบริบทวิถีการดำรงชีวิต ผู้เรียนขาดการนำความรู้ไปขยายผลให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม และผู้เรียนบางส่วนขาดศักยภาพและทางเลือกในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเอง	สถานศึกษาจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน จัดวัสดุฝึกให้ผู้เรียนได้นำไปเรียนรู้จริงในครัวเรือน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่สนใจ ที่สอดคล้องกับปัญหาของตนเองและความต้องการของตนเอง
4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและ	ผู้เรียนบางส่วนขาดการคิดวิเคราะห์รับข้อมูลข่าวสาร	สถานศึกษาจัดค่ายวิชาการจัดกิจกรรมตระหนักสำนึกที่ดีในฐานการ

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
ปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ	ผู้เรียนบางส่วนขาดการนำความรู้ไปขยายผลให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม ผู้เรียนบางส่วน เช่น กลุ่มเยาวชนยังมีส่วนหนึ่งที่ขาดคุณธรรมพื้นฐาน ขาดวินัยในการเข้าร่วมกิจกรรม ขาดความสามัคคี และขาดการมีส่วนร่วม	เรียนรู้ ครูกระตุ้นผู้เรียน เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีสื่อประกอบสาระการปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ
5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สถานศึกษาบางแห่งยังไม่มี การถอดบทเรียนในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานการจัดการเรียนรู้ เพราะครูและผู้เรียนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาบางแห่งขาดการบูรณาการด้านการถอดบทเรียนให้ครอบคลุมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาบางแห่งขาดกระบวนการถอดบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง ขาดการรวบรวมข้อมูลจากการถอดบทเรียน นำไปพัฒนาปรับปรุงให้เป็นข้อมูลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการ	สถานศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาครูผู้เรียน และประสานความร่วมมือจากแกนนำ ประชาชน ภูมิปัญญา และผู้ประสบความสำเร็จ มาเรียนรู้กระบวนการถอดบทเรียนร่วมกัน
6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้	สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีการพัฒนาในรูปแบบใหม่ ขาดการสนับสนุนให้ได้รับการ	สถานศึกษาจัดโครงการศึกษา ศึกษานวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้ พัฒนา สร้าง

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
	พัฒนาด้านการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาด้านนวัตกรรมยังขาดความต่อเนื่อง นวัตกรรมยังขาดความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนวัตกรรม/รูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่ดึงดูดและน่าสนใจ	1) สถานศึกษามีวิธีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีนวัตกรรมพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับผู้เรียนโดยมีรูปแบบ 2:3:3:4 3) งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดกิจกรรมโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ โครงการตู้อบฆ่าเชื้อโคลิฟอร์ม แบคทีเรียด้วยแสง UV – C Version 3 โครงการรดัดหญ้าพลังงานแสงอาทิตย์ โครงการเตาพลังงานน้ำมันพืชใช้แล้ว โครงการเครื่องกรองฝุ่น PM 2.5 โครงการกระถางเขมือบกุ๊กโลก 4) กิจกรรมการเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหม้อห้อมแพร่ 5) กิจกรรมโคกหนองนาโมเดล 6) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านรูปแบบออนไลน์ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุมเศรษฐกิจพอเพียงภายในห้องสมุด
7. ด้านการเผยแพร่	ขาดการเผยแพร่ที่หลากหลายและไม่ครอบคลุมให้กับภาคีเครือข่าย ขาด	สถานศึกษาส่งเสริมให้มีระบบการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่ข้อมูล

ด้าน	สภาพปัจจุบันและปัญหา	ประเมินผลการพัฒนา เพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
	เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญใน ด้านสื่อเทคโนโลยี การเผยแพร่ จากระบบการบริหารจัดการด้าน การเผยแพร่และการ ประชาสัมพันธ์	โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ใน การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ดังนี้ 1) เว็บไซต์ของสถานศึกษา 2) Facebook, Fan pages ของ สถานศึกษา 3) YouTube 4) กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ 5) กิจกรรมการทดสอบออนไลน์ 6) หนังสือ E – BOOK ออนไลน์

ตาราง 5 แสดงการประเมินผลการพัฒนา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 2. เพื่อจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 3. เพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 4. เพื่อประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยขั้นตอนการศึกษามีดังนี้

ประชากรในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษาและ ผู้เรียนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

เครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ใช้แบบสนทนากลุ่ม ตอนที่ 2 ใช้แบบสนทนากลุ่ม ตอนที่ 3 ใช้แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ตอนที่ 4 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลภาคสนาม โดยวิธีการสังเกต สนทนากลุ่ม ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งเป็นตอนได้ดังนี้

การศึกษาตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน. ตำบล จำนวน 34 คน ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง ผู้ศึกษาใช้การสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังักัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การถอดบทเรียน นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ และการเผยแพร่

การศึกษาตอนที่ 2 ศึกษาจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน. ตำบล จำนวน 37 คน ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง ผู้ศึกษาใช้การสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาจะทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การถอดบทเรียน นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ และการเผยแพร่

การศึกษาตอนที่ 3 ศึกษาการดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน. ตำบล จำนวน 37 คน ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การบันทึกข้อมูลภาคสนาม เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การถอดบทเรียน นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ และการเผยแพร่

การศึกษาตอนที่ 4 ศึกษาประเมินผลการพัฒนาระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน จำนวน 47 คน ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาประเมินผลการพัฒนาการยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดแพร่ ตามกรอบแนวคิด

ที่กำหนดไว้ ดังนี้ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การถอดบทเรียน นวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ และการเผยแพร่

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จากการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1.1.1 ด้านการบริหารจัดการ

1) บุคลากร สภาพบุคลากรปัจจุบันพบว่าไม่เพียงพอ บุคลากรรับผิดชอบหลายหน้าที่ หลายด้าน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนา นวัตกรรม การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรผู้บริหารขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดการวางแผนการจัดการ ขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บุคลากรบางคนขาดการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ อย่างถูกต้อง ครูบางคนขาดความตระหนักในการจัดทำกิจกรรมโดยปฏิบัติตามคำสั่งหรือภาระหน้าที่ที่รับมอบหมายเท่านั้น ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วม ขาดความตระหนักในสำคัญของการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนขาดความเข้าใจในบทบาทภารกิจหรือบริบทของสถานศึกษา แต่มีบุคลากรส่วนที่มีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

2) สภาพอาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน พบว่า มีสภาพทรุดโทรม บางแห่งไม่เป็นเอกเทศ อาศัยอยู่กับหน่วยงานอื่น บางแห่งไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บางแห่งขาดการพัฒนาศูนย์รวมข้อมูลด้านเศรษฐกิจพอเพียง บางแห่งไม่มีการบริหารจัดการเรื่องการพัฒนา ปรับปรุงอาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรม แต่ก็มีสถานที่และสิ่งแวดล้อมบางแห่งสะอาด ร่มรื่น

3) สภาพปัจจุบันและปัญหาเรื่องงบประมาณและการระดมทรัพยากร พบว่า มีปัญหาการจัดสรรงบประมาณไม่ทันต่อความต้องการของสถานศึกษา มีงบประมาณการจัดกิจกรรมน้อยเกินไป ขาดการระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการ ขาดการกระจายงบประมาณสู่แหล่งการเรียนรู้ใหม่ ขาดการวางแผนการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานเครือข่าย และบางส่วนขาดการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

4) สภาพปัจจุบันและปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ พบว่า สื่อวัสดุอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม บางอย่างเกิดชำรุด เสียหาย และขาดความหลากหลาย

5) สภาพปัจจุบันและปัญหาเรื่องแหล่งเรียนรู้ พบว่า ขาดศูนย์รวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ขาดการพัฒนาความพร้อมในการบริหารจัดการพื้นที่ ขาดการประชาสัมพันธ์การเข้าใช้ ขาดระบบบริหารจัดการและการประสานงานเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายเข้าไม่ถึงแหล่งเรียนรู้

6) สภาพปัจจุบันและปัญหาเรื่องภาคีเครือข่ายและการประสานงานภาคีเครือข่าย พบว่า ภาคีเครือข่ายบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการจัดกิจกรรม บางแห่งขาดการสนับสนุนและผลักดันในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมไม่มีการวางแผนและประสานงานกัน และบางแห่งไม่มีการจัดทำข้อตกลง MOU ร่วมกัน

1.1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1) ศาสตร์ชาวบ้าน พบว่า สถานศึกษาขาดการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาบางแห่งไม่ได้รวบรวมทำ ทำเนียบภูมิปัญญาชาวบ้าน บางแห่งยังไม่มีการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิปัญญา บางแห่งขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ แต่มีสถานศึกษาบางแห่งได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ศาสตร์สากล พบว่า สถานศึกษาที่มีหลักสูตร บางหลักสูตรมีความยาวมากเกินไป หลักสูตรขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาให้ทันสมัย บางหลักสูตรขาดการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล แต่มีบางสถานศึกษาให้บริการสืบค้นข้อมูลองค์ความรู้ในอินเทอร์เน็ต

3) ศาสตร์พระราชา พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้กับผู้เรียนมีการนำความรู้ เรื่องพระราชกรณียกิจ ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนมีการนำความรู้เรื่อง โครงการพระราชดำริให้ความรู้กับผู้เรียน แต่ยังขาดการสอดแทรกและบูรณาการองค์ความรู้ ผู้เรียนบางคนมีความรู้จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสต่าง ๆ แต่ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติตามในชีวิตของตนได้

1.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) การจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า สถานศึกษามีแผนการจัดการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างชัดเจน แต่งบประมาณที่ได้รับในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ขาดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และไม่มีการบูรณาการสภาพปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน บางแห่งขาดการนำความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสอดแทรกในการจัดกิจกรรม

2) การจัดการความรู้ พบว่า บุคลากรบางส่วน of สถานศึกษามีความรู้และทักษะประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังขาดการรวบรวมองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงความรู้ในเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

3) การศึกษาดูงานจากปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ พบว่า สถานศึกษาบางแห่งมีการพาบุคลากรไปศึกษาดูงานแต่ยังขาดงบประมาณ บางแห่งขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาเอง และขาดการติดตามประสานงานกับปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ ขาดการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) การจัดเวทีประชาคม พบว่า สถานศึกษามีการจัดเวทีประชาคมและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่ในการจัดเวทีประชาคมหน่วยงานที่จัดกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมไม่ได้เล็งเห็น ความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเข้าร่วมเวทีประชาคมขาดความต่อเนื่อง ขาด การทำบันทึกรายงานการจัดเวทีประชาคม

การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษามีการประเมินผลแบบความพึงพอใจ และการประเมินชิ้นงาน แต่ไม่มีการนำผลการประเมินไปพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาตามหลักกระบวนการ PDCA ไม่มีการจัดแสดงผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียน

1.1.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง พบว่า ผู้เรียนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและมี จิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ แต่ผู้เรียนบางส่วนยังไม่ เข้าถึงความรู้ความเข้าใจขาดความตระหนักถึงความสำคัญในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เรียนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ ดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ แต่ ผู้เรียนบางส่วนเกิดการเรียนรู้แต่ไม่ได้นำไปปฏิบัติ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านที่อยู่อาศัย สถานที่ วิถี ชีวิตที่ไม่เอื้ออำนวย

3) ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต พบว่า ผู้เรียน บางส่วนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตน เป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ แต่ยังขาดความถูกต้องของการนำไปปฏิบัติตาม บริบท วิธีการดำเนินชีวิต ผู้เรียนขาดการนำความรู้ไปขยายให้กับครอบครัวชุมชน สังคม

4) ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และ สถาบันหลักของชาติ พบว่า ผู้เรียนบางส่วนขาดการคิดวิเคราะห์ การรับข้อมูลข่าวสาร ผู้เรียน จำนวนหนึ่งที่มีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมโดยนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปขับเคลื่อนขยายผลและชุมชน

1.1.5 การถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สถานศึกษาบาง แห่งยังไม่มี การถอดบทเรียนในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานการเรียนรู้ สถานศึกษา

บางแห่งขาดการบูรณาการด้านถอดบทเรียนให้ครอบคลุมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาบางแห่งขาดกระบวนการถอดบทเรียนตามลำดับขั้นตอนในการถอดบทเรียนที่ถูกต้อง

1.1.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาบางแห่งมีนวัตกรรม รูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนรู้ บางแห่งใช้รูปแบบเดิม ๆ ขาดการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาด้านการสร้างนวัตกรรมที่พร้อมสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1.7 ด้านการเผยแพร่ พบว่า สถานศึกษามีการเผยแพร่ข่าวสารด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเผยแพร่ทางการจัดนิทรรศการ ออนไลน์ Fan Page LINE และเว็บไซต์

1.2 การจัดทำแนวทางเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จากการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 ด้านการบริหารจัดการ

1) บุคลากร มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจและกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลเกียรติบัตร มีการมอบหมายให้บุคลากรทีมละ 4 – 5 คน เข้าอบรมแกนนำด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูและบุคลากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน มีการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและศึกษาเรียนรู้องค์ความรู้เพิ่มเติม ให้ครูและบุคลากรนำความรู้และทักษะจากการเข้ารับการอบรมไปปฏิบัติจริง

2) อาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาวางแผนการพัฒนาอาคาร/สถานที่ ขอรับการสนับสนุน ขอใช้สถานที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม สถานศึกษาจัดทำศูนย์รวมข้อมูลด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) งบประมาณและการระดมทรัพยากร มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษากำหนดกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับงบประมาณในการจัดกิจกรรม มีการวางแผนการบริหารจัดการด้านงบประมาณ รวมทั้งขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย วางแผนเพื่อกระจายงบประมาณให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีการทำ MOU เรื่องการระดมทรัพยากรในการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน

4) วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรออกแบบและพัฒนาสื่อ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้สื่อเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ จัดหาสื่อวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขอรับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย จากวิทยากร หรือจากผู้เรียน

5) แหล่งเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์รวบรวมข้อมูล จัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกับภาคีเครือข่ายพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม วางแผนเตรียม

ความพร้อมในการไปบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีชีวิตชีวาให้พร้อมให้บริการอยู่เสมอ นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้

6) ภาศึเครือข่ายและการประสานภาศึเครือข่าย มีแนวทางดังนี้ สถานศึศึกษาประสานความร่วมมือกับภาศึเครือข่ายวางแผนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจัดทำ MOU ระหว่างหน่วยงานภาศึเครือข่าย ทั้งภาศึรัฐ เอกชน ประชาชน และร่วมจัดกิจกรรมกับภาศึเครือข่ายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

1.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1) ศาสตรัชาวบ้าน มีแนวทางดังนี้ สถานศึศึกษาจัดอบรมพัฒนาหลักสูตร ภูมิปัญญาชาวบ้าน จัดทำทำเนียบข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้าน ระดับตำบล อำเภอ จัดทำระบบสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านแต่ละประเภทเป็นหมวดหมู่ จัดทำพิกัดภูมิปัญญาชาวบ้านในทุกตำบลสามารถสืบค้นได้

2) ศาสตรัสากล มีแนวทางดังนี้ สถานศึศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเพิ่มเติมและพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน บูรณาการเนื้อหาที่ยากให้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียน มีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลก่อนทำหลักสูตร และมีการอ้างอิงที่มาของแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการทำหลักสูตร

3) ศาสตรัพระราชา มีแนวทางดังนี้ สถานศึศึกษาศึษาการทรงงานของพระองค์เลือกหลักการทรงงานมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสม ศึษาโครงการพระราชดำรินำมาเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ในชุมชน สถานศึศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้นำความรู้เรื่องโครงการตามพระราชดำริถ่ายทอดความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

1.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) การจัดการศึษาต่อเนื่อง มีแนวทางดังนี้ สถานศึศึกษาส่งเสริมให้ครู ศึษาสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2) การจัดการความรู้มีแนวทางดังนี้ สถานศึศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง ทุกพื้นที่ มีการรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจุบัน พร้อมใช้งานทำระบบเอกสารและระบบสารสนเทศเทคโนโลยีดิจิทัล ที่สามารถสืบค้นได้ทันที

3) การศึษาคูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ มีแนวทางดังนี้ สถานศึศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดทำโปรแกรมการจัดการ

เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ทั้งทางพื้นที่และออนไลน์ จัดให้มีการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง

4) การจัดเวทีประชาคม มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดให้ครูเข้าร่วมเวทีประชาคม กับภาคีเครือข่าย รับรู้ปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ วางแผนจัดกิจกรรม ครูกระตุ้นความสนใจให้กับผู้เรียนเข้าร่วมเวทีประชาคม เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากเวทีประชาคม หาแนวทางแก้ไขนำผลสรุปการจัดเวทีประชาคมมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดประเมินผล การเรียนรู้ สร้างเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและสภาพความเป็นจริง บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำผลการประเมินมาจัดทำเป็นแผนการพัฒนา กิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยยึดหลัก PDCA

1.2.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนศึกษาสภาพบริบทจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ออกแบบกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ฝึกทักษะและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนให้เหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง

2) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดทำค่ายวิชาการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะมีประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองแก้ไขปัญหาตนเอง

3) ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจากประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน จัดวัสดุในการฝึกให้ผู้เรียนได้นำไปเรียนรู้จริงในครัวเรือน ให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่สนใจที่สอดคล้องกับปัญหาของตนเองความต้องการของตนเองจนสามารถพึ่งพาตนเองได้

4) ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดค่ายวิชาการ จำลองกิจกรรม สร้างความตระหนักสำนึกที่ดี ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ดี มีสื่อประกอบสอดแทรกสาระการปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติผ่านกระบวนการปฏิบัติจริง

1.2.5 การถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาครู ผู้เรียนในการถอดองค์ความรู้ ประสานความร่วมมือแกนนำ

ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ ร่วมถอดบทเรียนร่วมกัน รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ บันทึกข้อปัญหา พัฒนา ปรับปรุง

1.2.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาจัดโครงการศึกษาดูงาน สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน การสร้างนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัย น่าสนใจ อย่างต่อเนื่อง

1.2.7 ด้านการเผยแพร่ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาส่งเสริมให้มีระบบการบริหารจัดการการเผยแพร่ข้อมูล นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

1.3 การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จากการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1.3.1 ด้านการบริหารจัดการ

1) บุคลากร ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาอบรมให้ความรู้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 140 คน สร้างแรงจูงใจให้รางวัล เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติงานสร้างความตระหนักและสร้างความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียน จำนวน 5,513 คน

2) อาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษามีการวางแผนการพัฒนาอาคาร/สถานที่ เป็นแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ จำนวน 15 ฐาน มีการบริหารจัดการอาคาร/สถานที่ และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม มีแผนงานโครงการการพัฒนาปรับใช้อาคารสถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3) งบประมาณและการระดมทรัพยากร ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดงบประมาณลงสู่ตำบลอย่างเหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ร่วมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการและแผนปฏิบัติงานประจำปี จัดทำข้อตกลง MOU กับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

4) วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดทำศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นห้องที่รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ บริการสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ ใช้วัสดุในท้องถิ่นนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5) แหล่งเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้มีความพร้อมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นระบบ ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ให้บริการแหล่งเรียนรู้ใกล้สถานศึกษาติดตามและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

6) ภาคีเครือข่ายและการประสานภาคีเครือข่าย ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยการประสานแผน สร้างเครือข่ายร่วมกับชุมชนหน่วยงานและสถานศึกษาอื่น

1.3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1) ศาสตร์ชาวบ้าน ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรนำองค์ความรู้ของชาวบ้านและวิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาจัดทำหลักสูตร ทำทำเนียบภูมิปัญญาชาวบ้านระดับตำบล สร้างหลักสูตรรายวิชาเลือกเสรีตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 7 หลักสูตร

2) ศาสตร์สากล ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน เพิ่มเติมและพัฒนาหลักสูตรเนื้อหาสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับปัจจุบันบูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิตจัดทำหลักสูตร จำนวน 14 หลักสูตร

3) ศาสตร์พระราชา ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาทำความเข้าใจ เลือกเอาหลักการทรงงานมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตร 4 หลักการ จัดทำหลักสูตร 5 หลักสูตร

1.3.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษาสภาพปัญหาบริบทพื้นที่ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้อง ตรงตามความต้องการของผู้เรียน

2) การจัดการความรู้ ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาส่งเสริมการจัดการความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง

3) การจัดเวทีประชาคม ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาให้ครูเข้าร่วมเวทีประชาคม นำข้อมูลมาวางแผนการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการ

การประเมินผลการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรม และสภาพความเป็นจริงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้เรียนรู้จากสภาพบริบทจริง

2) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดค่ายวิชาการให้ผู้เรียนฝึกจนมีทักษะและมีประสบการณ์ จากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แก้ไขปัญหาตนเอง

3) ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน จัดวัสดุฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกที่บ้าน ผู้เรียนได้เรียนรู้

จากแหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ที่สนใจ สอดคล้องกับปัญหาของตนเองและความต้องการของตนเอง

4) ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดค่ายวิชาการ จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักสำนึกที่ดีในฐานการเรียนรู้ ให้ครูกระตุ้นจิตสำนึกให้เป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ

1.3.5 ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียน ประสานความร่วมมือแกนนำ ประชาชน ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ มาจัดกระบวนการถอดบทเรียนร่วมกัน

1.3.6 ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาจัดโครงการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนา สร้างนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ ให้กับผู้บริหาร ครู ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.3.7 ด้านการเผยแพร่ ดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาส่งเสริมให้มีระบบการบริหารจัดการการเผยแพร่ข้อมูล นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทาง

1.4 ประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จากการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1.4.1 ด้านการบริหารจัดการ

1) บุคลากร ผลการพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูแกนนำ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ได้รับความรู้ ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

2) อาคาร/สถานที่และสิ่งแวดล้อม ผลการพัฒนาดังนี้ สถานที่มีการพัฒนาอาคาร/สถานที่ แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ บริหารจัดการอาคาร/สถานที่และสภาพแวดล้อม ให้มีความพร้อมเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย

3) งบประมาณและการระดมทรัพยากร ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณลงสู่ตำบล มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่ได้รับ มีการจัดทำข้อตกลง MOU ระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

4) วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาจัดทำศูนย์รวมข้อมูล การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นห้องรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ มีสาระความรู้ ชื่นงาน มีสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ของสถานศึกษา

5) แหล่งเรียนรู้ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การจัดกิจกรรม มีการวางแผนเตรียมความพร้อมในการบริหารแหล่งเรียนรู้

6) ภาควิชาเครือข่ายและการประสานภาควิชาเครือข่าย ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รับการสนับสนุนมีการวางแผนและสร้างเครือข่ายการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน หน่วยงาน และสถานศึกษาอื่น

1.4.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1) ศาสตร์ชาวบ้าน ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร นำองค์ความรู้ ของชาวบ้านและวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาจัดทำหลักสูตร จัดทำทำเนียบภูมิปัญญาชาวบ้าน ระดับตำบล พัฒนารายวิชาเลือกเสรี ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) ศาสตร์สากล ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน มีการเพิ่มเติม และพัฒนาหลักสูตรเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน จำนวน 14 หลักสูตร

3) ศาสตร์พระราชา ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาทำความเข้าใจและเลือก หลักการทรงงานมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จำนวน 4 หลักการ 5 หลักสูตร

1.4.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาโดยครูผู้สภาพ ปัญหาบริบทพื้นที่ สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้อง ตรงตามความ ต้องการของผู้เรียน

2) การจัดการความรู้ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาโดยครูมีการจัดการความรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ในชีวิตประจำวันของตนเอง ถ่ายทอดความรู้ให้กับครอบครัว ชุมชน สังคมได้

3) การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปรากฏ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สามารถเป็นที่รองรับการศึกษา ดูงานได้

4) การจัดเวทีประชาคม ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาโดยครูได้เข้าร่วมเวที ประชาคมกับภาควิชาเครือข่ายได้รับทราบปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ นำข้อมูล วางแผนจัดกิจกรรมตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

การประเมินผลการเรียนรู้ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้จัดทำเครื่องมือวัด ประเมินผลการเรียนรู้ มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรม และสภาพความเป็นจริงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.4 ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และได้จัดกระบวนการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาจากสภาพบริบทจริง

2) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดค่ายวิชาการ ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะ มีประสบการณ์ จากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แก้ไขปัญหาตนเอง เกิดการเรียนรู้ในที่สุด

3) ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้จัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน จัดวัสดุฝึกให้ผู้เรียนได้นำไปเรียนรู้จริงในครัวเรือน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่สนใจ และสอดคล้องกับปัญหาของตนเอง และความต้องการของตนเอง

4) ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้จัดค่ายวิชาการ จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักสำนึกที่ดีในฐานการเรียนรู้ ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีสื่อประกอบการปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ

1.4.5 ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้จัดโครงการพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียนและประสานความร่วมมือจากแกนนำ ประชาชน ภูมิปัญญา และผู้ประสบความสำเร็จ มาเรียนรู้กระบวนการถอดบทเรียนร่วมกัน

1.4.6 ด้านนวัตกรรมรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้จัดโครงการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนารูปแบบนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ เกิดรูปแบบวิธีบริหารจัดการที่ดี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดรูปแบบการจัดกิจกรรม 2:3:3:4 เกิดโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.4.7 ด้านการเผยแพร่ ผลการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีระบบการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่ข้อมูล และมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เว็บไซต์สถานศึกษา Facebook FAN pages สถานศึกษา YouTube กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการทดสอบออนไลน์ และหนังสือ E – BOOK ออนไลน์

2. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษา การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล หลักการ แนวคิด แนวทาง บริบทตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาอภิปรายประกอบความคิดเห็นของผู้ศึกษา โดยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญดังนี้

2.1 การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารจัดการ ในส่วนของบุคลากรเดิมมีบุคลากรมีไม่เพียงพอรับผิดชอบงานหลายหน้าที่ หลายด้าน และยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาวัฒนธรรม การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญเป็นประการแรก ที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ คุณารัตน์ เสมามิ่ง (2560) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและจุดที่จะต้องพัฒนาด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนหรือสถานศึกษามีปัญหาบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และลึกซึ้ง ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา คือ ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรบางหลักสูตรมีความยาวของเนื้อหามากเกินไป และขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาให้ทันยุคสมัย หลักสูตรขาดการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา วิเชียรศรี กฤตยากร ลดาวัลย์ และวิมลพร สุวรรณแสนทวี (2563) ได้กล่าวไว้ว่า มีการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ครูมีความพร้อมในการใช้หลักสูตร และควรจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดความเชื่อมโยงความรู้ในเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก สอดคล้องกับ อรรวรรณ ป้อมคำ (2561) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาว่า การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำ และบริหารจัดการศึกษาในทุกมิติ มอบหมายให้คณะครูน้อมนำมาเป็นหลักคิด และหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กิจกรรมในสถานศึกษา ซึ่งสัมพันธ์กับ ธงชัย ดิมูลพันธ์ (2565) กล่าวว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ดังนี้

แนวทางที่สำคัญประการแรก คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งต้องจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน ประการที่สอง สถานศึกษาวางแผนการพัฒนาอาคาร/สถานที่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะจะต้องจัดทำศูนย์รวมข้อมูลด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ เกศินี ศรีสาธร (2563) กล่าวว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการพัฒนาและดำเนินการพัฒนาอาคาร/สถานที่ โดยมีการวางแผนร่วมกับชุมชน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เกศินี ศรีสาธร (2563) กล่าวไว้ว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาต้องมีแผนงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ นวัตกรรม และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต นับเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.3 การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบผลการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ศาสตร์ชาวบ้าน นำองค์ความรู้ของชาวบ้านและวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาจัดทำเป็นหลักสูตร มีทำเนียบหลักสูตรภูมิปัญญาชาวบ้านในระดับตำบล และพัฒนารายวิชาเลือกเสรี ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเพิ่มเติม โดยจัดทำเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน และสถานศึกษาได้มีการเลือกหลักการทรงงานมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งนับเป็นความสำคัญต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย ดิมูลพันธ์ (2565) กล่าวถึงด้านหลักสูตรของสถานศึกษาว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ควรมีการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนั้น ผลของการศึกษาครั้งนี้ ยังเกิดประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในหลายส่วน ซึ่งผู้ศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมได้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทางการเรียนรู้ นอกจากจะได้รับการศึกษาในระดับตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้วผู้เรียนยังได้รับความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักการดำเนินชีวิตที่สำคัญตามหลัก 2 เงื่อนไข

3 หลักการ เพื่อเกิดความสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติ ทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่าง ๆ เช่น การวางแผนการลงมือปฏิบัติ การทดลอง การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานการเรียนรู้ การนำเสนอความรู้และประสบการณ์ การเรียนรู้ การเป็นวิทยากร การถอดบทเรียน เป็นต้น อีกทั้งจะทำให้ผู้เรียนที่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้นี้ เกิดการเรียนรู้เข้าใจซึมซับ ฝึกฝน ปฏิบัติและเห็นคุณค่าของการอยู่อย่างพอเพียง

2. ประโยชน์ต่อครูของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ สามารถช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทภูมิสังคมของผู้เรียน ท้องถิ่นและพหุวัฒนธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต ลดภาระหนี้สิน ลดปัญหาของตนเอง อีกทั้งครูได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา เพื่อร่วมพัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

3. ประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ สามารถช่วยให้ผู้เรียนในสถานศึกษา สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเข้าใจชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับบริบทภูมิสังคมของผู้เรียนและท้องถิ่น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีรูปแบบวิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดี และมีแนวทางการสืบสานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความยั่งยืน

4. ประโยชน์ต่อชุมชน กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นกิจกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานภาคีเครือข่าย และชุมชน เกิดการประสานความร่วมมือ การส่งเสริมสนับสนุนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสถานศึกษาสู่ชุมชน ลดปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน เกิดการยอมรับและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5. ประโยชน์ต่อองค์กร กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นนโยบายแห่งรัฐ และเป็นนโยบายของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการปัจจุบัน (พลตำรวจเอกเพิ่มพูน ชิดชอบ) ที่กำหนดให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนไทย มีความรู้ ทักษะ การคิด และทักษะการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงมีจิตสำนึกที่ดีและปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ต่อสังคม และสถาบันหลักของชาติ สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และอารังวัฒนธรรมความภาคภูมิใจของท้องถิ่นและสถาบันหลักของชาติ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นภารกิจและเป้าหมายขององค์กรการศึกษาของประเทศไทย

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1.1 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ต้องพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ควรจัดทำแผนการพัฒนาศถานที่ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมเข้ากับบริบทของชุมชน ท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประชาชนเข้ามาเรียนรู้ได้สะดวก

3.1.3 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ นำแนวทางการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ไปพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีการขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่นอย่างแพร่หลาย เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบคลุม ทั่วถึงกลุ่มผู้เรียนและประชาชน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาและพัฒนาด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบทและพื้นที่

3.2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.3 ควรศึกษาการพัฒนาเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4 ควรศึกษาการพัฒนาครู สกร. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพฯ : ศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสำนักงานส่งเสริมกิจการการศึกษา. สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำหรับการศึกษาในระดับพื้นฐาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : กลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กาญจนา วิเชียรศรี กฤตยากร ลดาวัลย์ และวิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2563). การบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ในบทความย่อ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2563. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยมหาภูมิ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- กิ่งแก้ว อาริรักษ์ ละเอียด จุฑานันท์ ทิศนา แหมมณี และชาธิณี ตรีวิญญู. (2549). การจัดการ เรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย. กรุงเทพฯ : เกรท เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- เกศินี ศรีสาธ. (2563). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ด้วย 6P MODEL ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี. ลพบุรี : สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี.
- ฉัตรชัย ตั้งศรีทอง พิภูล ภูมิโคกรักษ์ และนฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์. (2561). การพัฒนารูปแบบ การบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในบทความย่อวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ปี การศึกษา 2561. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ณัฐพรรณ ขาวล้วน. (2559). การพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในบทความย่อ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2559. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย.

- ธงชัย ดีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในบทคัดย่อวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2565. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นันทวดี พุ่มเกิด ศุภชัย ทวี และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน. (2564). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พายัพ พะยอมยนต์ และสุรัชย์ คุ่มสิน. (2543). ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environmental Economics). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : จามจุรี.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (9 มกราคม 2565). พระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.chaipat.or.th/site-content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html>.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (ม.ป.ป.). เศรษฐกิจพอเพียง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.chaipat.or.th>. 14 กรกฎาคม 2561.
- วิไลวัลย์ พรหมมา. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ในบทคัดย่อวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2562. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแพร่. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปี 2566.แพร่ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแพร่.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). คู่มือการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2565). กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมและพัฒนาการบริหารการศึกษาในภูมิภาค กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 : ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2560). **คู่มือการขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต**. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2549). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2549). **วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรธรณ ป้อมคำ. (2562). **การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2**. ลพบุรี : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2.
- อุณรัตน์ เสมามิ่ง. (2560). **การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : โรงเรียนเขนตย์อเชฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในบทคัดย่อวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2560**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อภิชัย พันธเสน. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- อภิชัย พันธเสน. (2542). **เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชา “พุทธเศรษฐศาสตร์ (EC700)” สำหรับนักศึกษาปริญญาโท ภาคภาษาไทย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**.
- Lamberton,C (2005). “Sustainable sufficiency : an interally consistent version of sustainability,” Sustainable Development.
- Loy David R. (1999). “Buddhism and Poverty” Kyoto Journal No.41 Summer.
- Young,P.Y.,A.S. and S.N. (2009). **A Bottom – up Definition og Self – Sufficiency Voices From Low – income Jobseekers**. Qualitative Social Work.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๐๗๐๗๐(๐๑)/๙๑

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
ถนนยันตรกิจโกศล พร ๕๔๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เรียน นางอัญชลี ธรรมะวิธิกุล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสมชาย เต็ดขาด ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ สกร.จังหวัดแพร่ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ สกร.จังหวัดแพร่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย เต็ดขาด)

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดแพร่

ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

กลุ่มงานอำนวยการ

โทรศัพท์ / โทรสาร : ๐๕๔-๕๑๑๖๗๗ / ๐๕๔-๕๒๒๒๑๓

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ pre_nfedc@nfe.go.th

ที่ ศธ ๐๗๐๗๐(๐๑)/๗๑

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
ถนนยันตรกิจโกศล พร ๕๔๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เรียน นางสาวไข่แก้ว ปวงคำคง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสมชาย เด็ดขาด ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ สกร.จังหวัดแพร่ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ สกร.จังหวัดแพร่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย เด็ดขาด)

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดแพร่

ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

กลุ่มงานอำนวยการ

โทรศัพท์ / โทรสาร : ๐๕๔-๕๑๑๖๗๗ / ๐๕๔-๕๒๒๒๑๓

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ pre_nfedc@nfe.go.th

ที่ ศธ ๐๗๐๗๐(๐๑)/๙๑

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
ถนนยันตรกิจโกศล พร ๕๔๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เรียน ดร.วิเลชา ลีสุวรรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสมชาย เต็ดชาด ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ สกร.จังหวัดแพร่ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ สกร.จังหวัดแพร่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย เต็ดชาด)

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดแพร่

ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

กลุ่มงานอำนวยการ

โทรศัพท์ / โทรสาร : ๐๕๔-๕๑๑๖๗๗ / ๐๕๔-๕๒๒๒๑๓

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ pre_nfedc@nfe.go.th

ภาคผนวก ข
แบบสันทนากลุ่ม ฉบับที่ 1

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ณ.....

คำชี้แจง แบบสนทนากลุ่มฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

โดยมีประเด็นในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่เป็นอย่างไร

1. ด้านการบริหารจัดการ

- 1.1 บุคลากร
- 1.2 อาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อม
- 1.3 งบประมาณ และการระดมทรัพยากร
- 1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้
- 1.5 แหล่งการเรียนรู้
- 1.6 ภาควิชาเครือข่าย และการประสานภาควิชาเครือข่าย

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์

2.1 ศาสตร์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือองค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีดำเนินชีวิตของชาวบ้าน

2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือสาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา

2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่

- 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์คือหลักการทำงาน
- 2) ความรู้จากโครงการตามพระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากกว่าสี่พันโครงการ
- 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาท และ พระราชดำรัสต่างๆที่ได้พระราชทานข้อคิด

คำสั่งสอน ดั่งเตือน และให้สติ

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 3.1.1 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง
- 3.1.2 การจัดการความรู้

3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ

3.1.4 การจัดเวทีประชาคม

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้

4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง

4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ

5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้

7. ด้านการเผยแพร่

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ประเด็นการสนทนา	สภาพปัจจุบันและปัญหา
1 ด้านการบริหารจัดการ 1.1 บุคลากร 1.2 อาคาร/สถานที่และสิ่งแวดล้อม 1.3 งบประมาณ และการระดมทรัพยากร 1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ 1.5 แหล่งเรียนรู้ 1.6 ภาควิชาเครือข่าย และการประสานภาคีเครือข่าย	
2.ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรศาสตร์การ พัฒนา 3 ศาสตร์ 2.1 ศาสตร์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือองค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน 2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือ สาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา 2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ ๙ ได้แก่ 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์คือหลักการทรงงาน 2) ความรู้จากโครงการตามพระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากกว่าสี่พันโครงการ	

3) ความรู้จากพระบรม ราโชวาท และ พระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้ พระราชทานข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือน และ ให้สติ	
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.1.1 การจัดการศึกษา ต่อเนื่อง 3.1.2 การจัดการความรู้ 3.1.3 การศึกษาดูงานจาก แหล่งเรียนรู้ ปรากฏ ภูมิปัญญา ผู้ประสบ ความสำเร็จ 3.1.4 การจัดเวทีประชาคม 3.2 การประเมินผลการเรียนรู้	
4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง 4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต 4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตน ต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคมและสถาบัน หลักของชาติ	
5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	
6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้	
7. ด้านการเผยแพร่	

แบบสนทนากลุ่ม ฉบับที่ 2

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ณ .....

คำชี้แจง แบบสนทนากลุ่มฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

โดยมีประเด็นในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ควรเป็นอย่างไร

1. ด้านการบริหารจัดการ

- 1.1 บุคลากร
- 1.2 อาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อม
- 1.3 งบประมาณ และการระดมทรัพยากร
- 1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้
- 1.5 แหล่งเรียนรู้
- 1.6 ภาควิชา และ การประสานภาควิชา

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์

2.1 ศาสตร์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือองค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน

2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือ สาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา

2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่

- 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์คือหลักการทำงาน
- 2) ความรู้จากโครงการตามพระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากว่าสิบโครงการ
- 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาท และ พระราชดำรัสต่าง ๆที่ได้พระราชทาน

ข้อคิด คำสั่งสอน ดั่งเตือน และให้สติ

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.1 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง

3.1.2 การจัดการความรู้

3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปรากฏ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ

3.1.4 การจัดเวทีประชาคม

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้

4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง
- 4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต
- 4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคมและสถาบันหลัก

ของชาติ

5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้

๗. ด้านการเผยแพร่

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ประเด็นการสนทนา	แนวทางการพัฒนา
1 ด้านการบริหารจัดการ 1.1 บุคลากร 1.2 อาคาร/สถานที่และสิ่งแวดล้อม 1.3 งบประมาณ และการระดมทรัพยากร 1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ 1.5 แหล่งเรียนรู้ 1.6 ภาควิชาเครือข่าย และการประสานภาควิชาเครือข่าย	
2.ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรศาสตร์การ พัฒนา 3 ศาสตร์ 2.1 ศาสตร์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญา ชาวบ้าน คือองค์ความรู้ของชาวบ้าน เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน 2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือ สาระการเรียนรู้ตามกลุ่ม สาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา 3.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่ 1) ความรู้จากพระราชกรณีย กิจของพระองค์คือหลักการทำงาน 2) ความรู้จากโครงการตาม พระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากกว่าสี่พัน โครงการ 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาท และ พระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้พระราชทาน ข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือน และให้สติ	

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.1.1 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3.1.2 การจัดการความรู้ 3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ 3.1.4 การจัดเวทีประชาคม 3.2 การประเมินผลการเรียนรู้	
4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง 4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต 4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ	
5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้	
7. ด้านการเผยแพร่	

ภาคผนวก ค
แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม

แบบบันทึกข้อมูล

เรื่อง การพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ประเด็น	การดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
1 ด้านการบริหารจัดการ	
1.1 บุคลากร	
1.2 อาคาร/สถานที่และสิ่งแวดล้อม	
1.3 งบประมาณ และการระดมทรัพยากร	
1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้	

1.5 แหล่งเรียนรู้	
1.6 ภาควิชาเครื่องปั้นดินเผาและการประสมภาควิชาเครื่องปั้นดินเผา	
2.ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรศาสตร์ การพัฒนา 3 ศาสตร์ 2.1 ศาสตร์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือองค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน 2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือ สาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา 2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ 9 ได้แก่ 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์คือหลักการทรงงาน	

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้	
4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง	
4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต	
4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติ ตนต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคมและ สถาบันหลักของชาติ	
5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	

6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีการเรียนรู้	
7. ด้านการเผยแพร่	

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การประเมินผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ณ .....

คำชี้แจง แบบสนทนากลุ่มฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
โดยมีประเด็นในการสนทนากลุ่ม ดังนี้
การประเมินผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบัน
และปัญหากับการดำเนินงานพัฒนา เป็นอย่างไร

1. ด้านการบริหารจัดการ

- 1.1 บุคลากร
- 1.2 อาคาร/สถานที่ และสิ่งแวดล้อม
- 1.3 งบประมาณ และการระดมทรัพยากร
- 1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้
- 1.5 แหล่งเรียนรู้
- 1.6 ภาควิชาการ และการประสานภาคีเครือข่าย

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรศาสตร์การพัฒนา 3 ศาสตร์

2.1 ศาสตร์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือองค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีการดำเนิน
ชีวิตของชาวบ้าน

2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือ สาระ
การเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา

2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ ๙ ได้แก่

- 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์คือหลักการทำงาน
- 2) ความรู้จากโครงการตามพระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากกว่าสี่พันโครงการ
- 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาท และ พระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้พระราชทานข้อคิด

คำสั่งสอน ตักเตือน และให้สติ

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.1 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง

3.1.2 การจัดการความรู้

3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ

3.1.4 การจัดเวทีประชาคม

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้

4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง

4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ

5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้

7. ด้านการเผยแพร่

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เรื่อง การประเมินผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ประเด็นการสนทนา	ประเมินผลการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดกิจกรรม
1 ด้านการบริหารจัดการ 1.1 บุคลากร 1.2 อาคาร/สถานที่และสิ่งแวดล้อม 1.3 งบประมาณ และการระดมทรัพยากร 1.4 วัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ 1.5 แหล่งเรียนรู้ 1.6 ภาควิชาเครือข่าย และการประสานภาคีเครือข่าย	
2.ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรศาสตร์การ พัฒนา 3 ศาสตร์ 2.1 ศาสตร์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือองค์ความรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน 2.2 ศาสตร์สากล คือ องค์ความรู้ทั่วไปที่เป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือ สาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชา 2.3 ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ของรัชกาลที่ ๙ ได้แก่ 1) ความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์คือหลักการทรงงาน 2) ความรู้จากโครงการตามพระราชดำริซึ่งมีจำนวนมากกว่าสี่พันโครงการ 3) ความรู้จากพระบรมราโชวาท และ พระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ได้พระราชทานข้อคิด คำสั่งสอน ตักเตือน และให้สติ	

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.1.1 การจัดการศึกษา ต่อเนื่อง 3.1.2 การจัดการความรู้ 3.1.3 การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ ปรากฏ ภูมิปัญญา ผู้ประสบความสำเร็จ 3.1.4 การจัดเวทีประชาคม 3.2 การประเมินผลการเรียนรู้	
4. ด้านผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง 4.2 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4.3 ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต 4.4 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี และปฏิบัติตนต่อความเป็นพลเมืองดีต่อสังคมและสถาบันหลักของชาติ	
5. ด้านการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
6. ด้านนวัตกรรม/รูปแบบ/วิธีจัดการเรียนรู้	
7. ด้านการเผยแพร่	

ประวัติย่อผู้ศึกษา

ประวัติย่อผู้ศึกษา

ชื่อ – สกุล : นายสมชาย เต๋ดขาด
เกิด : 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ 120/1 หมู่ 2 ตำบลคิ่งตะเภา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2533 : ปวช. (พืชสวนประดับ) วิทยาลัยเกษตรกรรมแพร่ จังหวัดแพร่
พ.ศ. 2535 : ปวส. (พืชสวนประดับ) วิทยาลัยเกษตรกรรมแพร่ จังหวัดแพร่
พ.ศ. 2543 : สสب. (สหกรณ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2545 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2549 : กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก